

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA TĚLESNÉ A SPORTOVNÍ VÝCHOVY

VZTAH MEZI POSTAVENÍM JEDINCE VE SKUPINĚ A STUPNĚM
VÝVOJE KOORDINACE U DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Zuzana Zíková
Učitelství MŠ
léta studia (2009 -2012)

Vedoucí práce: *Doc. Ladislav Čepicka, Ph.D.*
Plzeň, duben 2012

University of West Bohemia

FAKULTY OF EDUCATION
DEPARTMENT OF PHYSICAL AND SPORT EDUCATION

THE RELATION BETWEEN THE STATUS OF AN INDIVIDUAL IN A GROUP AND THE STAGES OF DEVELOPMENT OF COORDINATION IN PRESCHOOL CHILDREN

Zuzana Zíková
Education of preschool children
(2009 -2012)

Supervisor: *Doc. Ladislav Čepicka, Ph.D.*
In Pilsen, April 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 5. duben 2012

.....
vlastnoruční podpis

Moc ráda bych na tomto místě poděkovala panu docentu Ladislavu Čepičkovi za všechny čas a cenné zkušenosti, které mi pod vedením této práce předal. Další velké poděkování patří doktorce A. Aišmanové za vedení seminářů sociální psychologie, které mě inspirovaly při volbě tématu této práce. V neposlední řadě také děkuji celé mé rodině za pomoc a podporu při realizaci tohoto projektu.

OBSAH

1	ÚVOD.....	1
2	TEORETICKÁ ČÁST – PŘEHLED POZNATKŮ.....	3
2.1	VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU.....	3
2.2	SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE	5
2.2.1	Metody sociální psychologie	6
2.3	MOTORICKÝ VÝVOJ JEDINCE V PŘEDŠKOLNÍM OBDOBÍ	6
2.4	CÍLE A HYPOTÉZY PRÁCE	8
3	PRAKTICKÁ ČÁST.....	10
3.1	METODY	10
3.1.1	Soubor	10
3.1.2	Testová baterie Movement Assessment Battery for Children - 2	11
3.1.3	Sociometrické šetření	13
3.1.4	Postup.....	14
3.1.5	Analýza.....	18
3.2	VÝSLEDKY	22
3.2.1	Sumarizace výsledků MABC testů	22
3.2.2	Sumarizace výsledků sociometrického šetření.....	26
3.3	POROVNÁNÍ OBOU MĚŘENÍ A DISKUSE	37
3.3.1	64. MŠ, 7. Třída.....	38
3.3.2	64. MŠ, 4. Třída.....	39
3.3.3	63. MŠ, oranžová třída.....	40
3.4	DÍLČÍ ŠETŘENÍ – VOLBA SPORTOVNÍHO PARTNERA.....	42
3.4.1	Hypotéza.....	43
3.4.2	Výsledky doplňkového šetření - sociometrie	43
3.4.3	Výsledky doplňkového šetření – srovnání s MABC.....	49
4	ZÁVĚR	54
5	RESUMÉ.....	56
6	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK.....	59
7	SEZNAM PŘÍLOH.....	61
8	SEZNAM LITERATURY	62

1 ÚVOD

Člověk, který má v očích současné společnosti statut úspěšného, spokojeného, vyrovnaného a oblíbeného jedince, je souhrnem mnoha osobnostních rysů, povah a vlastností, danými společností vysoko na řebříček svých morálních a ostatních hodnot. Souhrn těchto rysů je různý v závislosti na etnickém, sociálním, národnostním a tradičním uspořádání společnosti, jež tyto hodnoty vyznává.

Každý jedinec sám spoluvytváří, přizpůsobuje se a ztotožňuje s hodnotami společnosti, jejíž je součástí.

Vlastnosti, charakter, stereotypy chování, způsoby komunikace stejně jako osobní morální hodnoty, zájmy, koníčky a péče a přistupování k sobě sama jsou, ale nejen součástí lidského genomu, z velké části jsou ovlivnitelné vnějšími faktory. Jinými slovy osobnost člověka je z velké míry výplodem vnějšího prostředí a tedy na postavení jedince ve společnosti má sama společnost velký podíl.

Maximální míru ovlivnění každý člověk získává v době svého raného vývoje, nejrychlejšího, nejdynamičtějšího období svého života.

Tímto je předškolní věk.

Na osobnost vytvářenou v tomto a blízkém předchozím (batole) i následném (mladší školní věk) vývojovém období má vliv kromě vnitřních i mnoho různých vnějších faktorů. Jmenujme například faktor rodinného zázemí, který ovlivňuje svým modelem představu dítěte o ideální rodině, o míře lásky a jejích projevu, o potřebnosti intimních vztahů, důvěry, atd. Dále pak faktor blízké společnosti jako jsou kamarádi, spolužáci, učitelé, instruktoři, kteří svým působením na jedince rozvíjí jeho vztah k druhému, potřebu přijímat i poskytovat pomoc, umět spolupracovat, přizpůsobit se a prosadit se. Dalším, může být faktor sociálního prostředí, kontaktu s přírodou, možnosti naplnění speciálních potřeb, atd.

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala výzkum ovlivnění postavení jedince ve společnosti vlastní fyzickou kondicí, schopností koordinace, motorickými dovednostmi a jejich případnými poruchami. Toto ovlivnění je z části dáno vnitřním faktorem, který

vkládá člověku do vínku vlohy a nadání k určitým druhům sportovní činnosti nebo naopak tyto vlohy omezuje určitou poruchou ve vývoji pohybového aparátu. A z části vnějším faktorem, protože je na společnosti, jak v období vývoje dítěte tyto vlohy a poruchy objevuje a podporuje či odstraňuje. Dalším omezením, které může být dáno geneticky nebo z vnějších pohnutek (nehoda, nemoc, ..), je fyzická stavba těla a stav svalového aparátu. Na druhé straně k těmto omezením může stát opět geneticky daný nebo společností ovlivněný postoj, vůle, um a chtění se těmto omezením postavit, překonat je a cíleným přístupem je uvést pod kontrolu.

Má tedy stupeň vývoje motoriky, zastoupeno koordinačními schopnostmi, vliv na postavení člověka ve společnosti?

Projevuje se tento vztah mezi koordinací a socializací dítěte už v předškolním věku?

Mají dobré koordinační schopnosti dítěte nebo jejich případná vývojová porucha souvislost s dotvářením jeho charakteru a vlastností, které ho posunují výše k vrcholu pomyslné pyramidy oblíbenosti v kolektivu?

Odpovědi na tyto otázky mohou dodat společnosti další důvod k rozsáhlejší aplikaci motoricky zaměřených aktivit do období předškolního věku a také mohou doplnit další kontrolní bod při zkoumání zralosti jedince na vstup do školní docházky.

2 TEORETICKÁ ČÁST – PŘEHLED POZNATKŮ

Aby bylo možné zdokumentovat vztah mezi postavením jedince ve skupině a stupněm vývoje koordinace u dětí předškolního věku, je třeba vycházet z teoretických poznatků vývojové psychologie, jež se zabývá všemi stránkami osobnosti jedinců v jednotlivých vývojových stádiích. Dále také čerpám z poznatků sociální psychologie zacílené na postavení jedince ve skupině a také z teoretických poznatků o zdravotní tělesné výchově a motorickém vývoji dětí tohoto věku.

Konkrétní způsob měření těchto dvou relací a postup výpočtu jejich závislosti, tj. jejich vztahu, je blíže popsán v praktické části bakalářské práce.

2.1 VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Vývojová psychologie jako obor vzniká na konci 19. století a její zaměření na předškolní věk dětí je zřejmý až ve 20. letech 20. století. Existuje řada teorií od renomovaných světových psychologů, jež podle jejich autorů vytyčují hlavní opěrné body a vývojové fáze, které ohraničují jednotlivé časové úseky v období lidského života.

U nás nejčastěji používaným rozdělením je klasifikace, kde předškolním obdobím nazýváme věk mezi dovršeným třetím a ukončeným šestým rokem života. Období těchto tří let předškolního věku nelze brát jako pevnou a striktní hranici mezi předchozím a následným obdobím. Jedná se pouze o typizované mezníky, které jsou pro daný věk obecně nejrozšířenější a tedy považované za normované. Ontogeneze každého jedince je individuální a je tedy nutno brát zřetel na stupeň jeho vývoje.

V období od dovršení batolecího věku do nástupu školní docházky musí dítě překonat obrovský skok ve všech složkách své osobnosti. A to od proporcionálních změn svého těla, kdy „z charakteristické zaoblenosti a buclatosti útlého věku se vývoj po třetím roce života zaměřuje na růst výšky dítěte“ (Klindová, Rybárová, 1972, 57), tak i v ostatních složkách, jmenovitě – pohybový vývoj, vývoj poznávacích procesů – vnímání, paměť, fantazie, myšlení a řeč, vývoj vztahů dítěte k prostředí, vývoj zájmové činnosti a osobnosti. (Klindová, Rybárová, 1972)

Zaměříme se na věk pěti a šesti let a oblast motorického a osobnostně-sociálního rozvoje.

Dítě je zvědavé, zkoumavé, vyrovnanější, soustředěnější, je přístupné novým způsobům, vysvětlením, je hravé a učenlivé. Chápe už některé racionální důvody pro různé činnosti a překypuje sebedůvěrou a sebeuvědoměním.

Pětileté dítě již podle K.E.Allen a L. R. Marotz (2005) a podle autorek I. Kolovská, H. Volfová (2008):

- má vyhraněnou dominantní končetinu
- zvládá jemnou motoriku při používání psacích potřeb a nůžek
- jeho stavby ze stavebnic jsou trojrozměrné, snadno manipuluje se stavebnicovými díly
- vydrží stát na jedné noze na určitý časový okamžik, plynně přejde rovnou čáru a to chůzí po špičkách, patách nebo po hranách chodidel
- skáče přes švihadlo střídavě po jedné noze, skáče snožmo, střídnonož, v rytmu, do dálky
- chytí hozený míč, jednoruč, obouruč, koulí, hází vrchem, spodem, na cíl
- získává větší jistotu při řízení a jízdě na tříkolovém vozítku, někdy i jízdám kole s kolečky
- jeho slovní zásoba čítá na 1500 slov, tvoří věty až o 7mi slovech
- uzavírá přátelství, často s jedním nebo dvěma kamarády
- je ochotné ke kooperativě a se zájmem se věnuje kolektivním činnostem
- projevuje ochranné skony ke slabším a ke zvířatům
- často se chlubí, ale i žaluje

Šestým rokem nastává přelom předškolního a mladšího školního věku. V současné době u nás mnoho šestiletých dětí čeká v mateřské škole na odklad základní školní docházky. Podle autorek K. E. Allen a L. R. Marotz (2005) děti v tomto věku, kromě zdokonalení předchozích dovedností mají:

- velmi dobrou motoriku a koordinaci oka a ruky – výtvarné činnosti, hod, chyt, plavání, ..
- jsou náklonné k pro-sociálním aktivitám – rády povídají a poslouchají
- snadno vytváří přátelství na základě úsudků a také je dokážou rychle rušit

Autoři publikací o vývojové psychologii tedy shrnují normalizované poznatky o konkrétních schopnostech a dovednostech, jež by měli děti v určitém věku zvládnout.

Tyto dovednosti a schopnosti jsou z různých oblastí osobnosti dítěte a rozvíjí se neoddělitelně. Prolínají se, a při cíleném podporování vývoje jedné oblasti, současně podporujeme i řadu dalších. Pojdme se tedy podívat na vzájemnou interakci sociálních a motorických, konkrétně koordinačních dovedností.

2.2 SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

„Člověk je sociální bytostí a to, jakým způsobem je jako sociální bytost rozvinuta, určuje podstatným způsobem kvalitu jeho života.“ (Helus, 2005, 9)

Každý dospělý jedinec je začleněn do nějaké sociální skupiny nebo spíše do více různých sociálních skupin, a to s různou rolí v těchto skupinách, v závislosti na svém postavení vůči ostatním členům. První větší vstup do sociálního prostředí mimo rodinu je právě vstupem do mateřské školy. Zde dítě poprvé zažívá začlenění do jiného než rodinného kolektivu. Je nuceno čelit souvislostem a vztahům mezi sebou a vrstevníky, mezi vrstevníky navzájem a novým vztahům mezi vyučujícími, personálem a dětmi.

Socializační proces může mít hodnotu funkčního nebo nefunkčního vzorce. (Helus, 2005) Funkční socializace znamená přisvojení si hodnot, pocit sounáležitosti, vzájemného respektu a rovnosti. Tuto funkčnost může narušit celá řada faktorů a činitelů a náprava této deviace vyžaduje velké úsilí.

Na vině této deviace mohou být biologické faktory nebo sociální souvislosti života, mezi které mimo jiné Z. Helus řadí také „deviaci na základě stigmatizace“ (Helus, 2005, 102), nebo-li nálepkování. Jaké nálepky rozlišují jedinci ve svém kolektivu vrstevníků, ať je to mateřská škola nebo jiný kolektiv dětí předškolního věku? Je to odlišnost od normované většiny kolektivu. O něco více nebo o něco méně osvojené dovednosti a schopnosti, z kterékoliv stránky osobnosti.

Tedy i nadprůměrné nebo podprůměrné motorické schopnosti a dovednosti mohou jedince při určitých činnostech vyřadit z kolektivu. Dítě, které není schopno rychle reagovat, chytat nebo házet nebude zařazováno do herních aktivit s balonem, dítě, které běhá nedostatečně rychle jako ostatní, bude vyřazeno nebo zesměšňováno při vnitřních i

venkovních sportovních hrách. Ta samá pravidla platí i při hrách ve vnitřních prostorech, jako jsou stavby ze stavebnic, navlékání korálků, malování a podobně.

Vnímají jedinci uvnitř kolektivu dětí v MŠ tyto nerovnoměrnosti vývoje a promítají je do vnitřních vztahů?

2.2.1 METODY SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Sociální psychologie je teoretická disciplína, která má však své prakticky aplikované metody, jež slouží k získávání informací, průzkumům a ověřování teoretických poznatků. V praxi se používá několik metod pro sociálně-psychologický výzkum. Základními jsou pozorování, experiment a rozhovor a dotazník. Metody pro výzkum a diagnostiku skupin a kolektivů dělíme také do třech základních skupin (Janoušek, 1986), a to metody založené na pozorování, dále na výpovědích jednotlivých členů skupiny a poslední je metoda zkoumání podstatných znaků kolektivů. Pro účel výzkumu sociálních interakcí ve třídě mateřské školy jsem zvolila jednu z metod založenou na výpovědích a tou je sociometrie.

Sociometrie je jedinečný způsob výkladu interpersonálních vztahů uvnitř menší sociální skupiny. Klasifikujeme ji jako specifickou, objektivní, průřezovou metodu, která v sobě začleňuje několik možných technik. Jako nejvíce vypovídající, je technika - sociometrický test, tj. „vysoce validní technikou měření verbálního sociopreferenčního chování, které významně koresponduje se skutečnou socio-preferenční orientací individua, je-li zajištěn vysoký stupeň pozitivní motivace k odpovědi a jsou-li odstraněny motivační zábrany“ (Petrusek, 1969, s.148).

2.3 MOTORICKÝ VÝVOJ JEDINCE V PŘEDŠKOLNÍM OBDOBÍ

Člověk je bytost bio-psycho-sociální.

Motorický vývoj, tj. pohybový vývoj každého jedince bychom v tomto základním popisu člověka mohli zařadit pod složku „bio“, jelikož se jedná o fyzický vývoj pohybové soustavy – kosterní a svalové, ale také pod složku „psycho“, protože pohybová soustava

nemůže odvádět svou práci bez CNS a také pod složku „sociální“, protože motorika, pohyb každého jedince mu umožňuje nenahraditelný kontakt se společností, která dělá člověka člověkem. Tyto tři složky osobnosti člověka jsou tedy neoddělitelné, a přestože se vyvíjí nerovnoměrně, mají přímou závislost jedna na druhé. Jak již mnohokrát popsali různí autoři (např. Koch, Kárníková), je tato závislost nejtěsnější v raném období. U kojenců se opoždění psychického vývoje projevuje opožděním ve vývoji motorickém, ale zároveň pohybovou stimulací lze zvyšovat jejich celkový vývoj, tedy i úroveň psychického vývoje (Bursová, Rubáš 2006).

Motoriku dětí předškolního věku 5 a 6 let ovlivňují kromě již popsaných bodů v kapitole „2.1 Vývojová psychologie předškolního věku“ tyto vývojové změny (Bursová, Rubáš 2006 s.57-59):

- rychlejší růst dolních končetin, menší množství podkožního tuku, dosud málo vyvinuté břišní a zádové svalstvo, zlepšující se posturální funkce
- úroveň pohybové výkonnosti je ovlivněna také snižováním hodnot tepové a dechové frekvence a zrání CNS (v pátém roce je plně vyvinuta nervová soustava)
- děti mají vysokou potřebu pohybové aktivity, která by měla tvořit minimálně 60% volného času dítěte a být zastoupena především hrou
- převahu dosažené úrovně schopností mají koordinační nad kondičními schopnostmi.

Do této doby získané motorické dovednosti jsou také popsány v kapitole 2.1 Vývojová psychologie předškolního věku.

Míru dosažených koordinačních schopností testovaných dětí by nám ve vybrané skupině měla ukázat testová baterie Movement Assessment Battery for Children – 2, která zohledňuje konkrétní pohybové schopnosti a dovednosti v souladu s poznatky vývojové psychologie a pro účel své BP jsem ji vybrala po jejím úspěšném pilotním testování studenty ZČU v předchozích letech (např. Koptíková, 2011)

2.4 CÍLE A HYPOTÉZY PRÁCE

Problém:

Ve společnosti 21. století ubývá důvodů k vykonávání přirozeného pohybu. Spíše je to úbytek jeho smysluplnosti, pochopení pro jeho potřebu našemu organismu a časových limitů hektické materiální společnosti. Tento vztah k obecné motorice našeho těla předává dospělá populace svým dětem, jejichž pohybové schopnosti jsou nižší a problémy s vývojovými poruchami a nadváhou stále vyšší.

Výzkumná otázka:

Má odborná i laická veřejnost na zřeteli dostatek důkazů a podnětů k zamyšlení nad nutností změny tohoto stavu společnosti? Je si vědoma, že záměrný a cílený návrat k přirozenému a zdravému pohybu má svou důležitost nejen kvůli fyzické schránce člověka, ale hraje nezanedbatelnou roli ve vývoji osobnosti každého jedince?

Cíl výzkumu:

Cílem práce je posoudit u dětí předškolního věku vztah mezi postavením jedince ve skupině a stupněm vývoje koordinace.

Doplňující cíl výzkumu:

Druhá otázka sociometrického šetření, jež se dotazuje na pomoc a partnerství s jiným členem skupiny ve sportovním klání o medaili by měla podhalit mínění jednotlivých účastníků o motorických schopnostech a dovednostech spolužáků navzájem.

Hypotézy:

- 1) Předškolní děti jsou upřímné a přátelské, jejich vztahy se mohou často obměňovat a mohou být momentálně ovlivněny, proto nepředpokládám, že výsledky srovnání obou šetření (sociometrické a motorické) budou mít naprosto shodnou vypovídací hodnotu vzorce: koordinačně nejschopnější/nejoblíbenější a naopak. Přesto, se v krajních polohách shodnou.

- 2) Předpokládám, že v tomto věkovém období budou děti činit volbu „partnera“ spíše více z hlediska sympatií a nebudou schopny nezaujatě hodnotit pouze jejich pohybovou stránku.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 METODY

V těchto kapitolách je uveden soubor vybraných účastníků výzkumů, konkrétní metody sociometrického výzkumu a výběr testové baterie pro určení stupně vývoje koordinačních schopností, včetně jejich stručné charakteristiky. Dále zde uvádím postup analýzy těchto testových metod a způsob určení jejich vzájemného vztahu.

3.1.1 SOUBOR

Výběr testovaného vzorku účastníků jsem provedla na základě kritérií obou testů. Těmito kritérii je věk mezi započatým 5 rokem a ukončeným 6 rokem (tedy den před 7 narozeninami), smíšené pohlaví účastníků (dívky i chlapci v libovolném poměru) a pro sociometrické šetření je ideální, když testovaná skupina dětí se navzájem dobře zná, má stejnou alespoň jednu aktivitu a hranice šetřené skupiny je všem zřejmá. Tyto kritéria ideálně plní kolektivy v mateřské škole, přesněji, třídy věkově ohraničené nebo z větší části složené z předškoláků a dětí s odkladem školní docházky.

Protože jde o výzkumy vyžadující osobní kontakt mezi testovaným a testujícím a je důležitý vstřícný přístup z obou stran a hlavně důvěra testovaného, zvolila jsem třídy mateřských škol, kde jsem byla na blokové praxi ve čtvrtém a pátém semestru studia a měla jsem možnost se s dětmi napřed seznámit.

Jedná se o tyto školky a třídy:

64. Mateřská škola, 7. třída Ve věži, Pod Chlumem 3, Plzeň

64. Mateřská škola, 4. třída Kouzelná cesta, Pod Chlumem 3, Plzeň - Doubravka

63. Mateřská škola, oranžová třída, Lábkova 30, Plzeň – Skvrňany

Tabulka 1 Souhrn zúčastněných MŠ, počet žáků, průměrný věk

Sloupec1	celkem dětí ve třídě	z toho testováno	chlapců	průměrný věk	dívek	průměrný věk	celkový pr. věk
63. MŠ	22	15	8	5,186	7	5,296	5,238
64. MŠ, 4.tř.	26	22	12	6,188	10	6,236	6,21
64. MŠ, 7.tř	26	19	10	5,82	9	5,587	5,703

3.1.2 TESTOVÁ BATERIE MOVEMENT ASSESSMENT BATTERY FOR CHILDREN - 2

Testování, v našem případě motorické testování, je rovno významu slovního obratu pohybová zkouška. Je vědecky podložená, má svou hodnotu validity (schopnost testu měřit skutečný stav) a reliability (spolehlivost testu při jeho opakování), jež jsou prověřeny řadou testových pokusů. Testování je běžným způsobem zjišťování skutečné úrovně motorických schopností a dovedností. Pojem testová baterie zahrnuje sadu jednotlivých a stálých testových úkonů, které mají společný záměr, jsou cíleně voleny, mají svou návaznost a testujícímu dodávají ucelený obraz o konkrétní schopnosti, dovednosti nebo jejích kombinacích. Existuje celá řada testů motoriky, jež mají různá využití, především v testování tělovýchovně zaměřené mládeže. V běžných mateřských školách se žádný z těchto testů plošně nevyužívá k pravidelnému zjišťování úrovně, popřípadě poruchy motorických schopností. Volba způsobu zjištění úrovně koordinačních schopností u vybraného vzorku dětí, je tedy v mé kompetenci.

Na doporučení docenta L. Čepičky jsem zvolila testovou baterii Movement Assessment Battery for Children, jejíž část je určena pro věkovou kategorii 3-6 let. Protože věkové období mezi 3 a 6 rokem v sobě zahrnuje veliké rozdíly v úrovni motoriky, mají tři a čtyřleté děti a pěti a šestileté děti na stejné úkoly trochu odlišná zadání, především v počtu provedených úkonů a povolené chybovosti. Movement Assessment Battery for Children (dále MABC) jsou testy zaměřené na zjištění úrovně koordinačních schopností. Byla vyvinuta v USA především pro diagnostiku možné vývojové koordinační poruchy. Umožňuje vybraný vzorek testovaných zhodnotit jednak z hlediska úrovně vývojového stádia koordinace, ale také díky pozorování a zaznamenání kvality provedených úkonů, navrhnout potřebné kroky k úpravě například vadných stereotypů a možnou intervenci ve

vývoji dané oblasti. Při praktickém použití MABC u českých dětí jsem čerpala především ze zkušeností docenta Čepičky, který podporuje plošné využití těchto testů v ČR a také z diplomových prací studentů ZČU FPE, zejména Mgr. Koptíkové (2011), která ve své práci srovnávala využitelnost MABC s jiným testem motorických schopností.

Baterie MABC je rozdělena do třech základních částí. První tři testy jemné motoriky zjišťují senzo-motorické schopnosti a dovednosti spolu s rychlostními. Patří sem úkoly navlékání korálků a sběru mincí, jež vyžadují správné provedení a jsou odpočítávané časem. Třetím úkolem této části je vedení stopy tenkou fixou v omezeném prostoru. Tento úkol není měřen časem, nýbrž záleží na přesném provedení dle instrukcí testujícího.

Další částí je testování hrubé motoriky a to chytu a hodů. Testovaný má za úkol nejprve určeným způsobem chytat plněný látkový sáček od testujícího a v dalším úkolu jej házet na cíl. Hod i chyt, mají svá přesná pravidla a zákonitosti, jež jsou popsána v pokynech testu. Vztahují se na testujícího, testovaného i na podmínky prostředí, v němž se test odehrává.

Posledním sledovaným jsou rovnovážné schopnosti a dovednosti, jež jsou zastoupené třemi úkoly. Výdrž ve stoji na jedné noze, plynulé skoky snožmo po podložkách a chůze po špičkách na rovné 1,5cm široké čáře.

Do speciálních záznamových archů, jež jsou přílohou manuálu k MABC se zaznamenávají kvalitativní i kvantitativní výsledky testovaných a dále se zpracovávají dle manuálových tabulek pro přepočítání hrubých výsledků na standardní skóre a percentilové výsledky tak, aby se mohl porovnat výkon jednotlivých zúčastněných bez ohledu na věkový rozdíl (podrobněji v kapitole 3.1.5 Analýza).

Protože cílem mé bakalářské práce není využít výsledků testování k další intervenci ve vývoji dětí zde zúčastněných, ale pouze srovnání jejich kvantitativních výsledků se sociometrickým výzkumem, použila jsem po dohodě s docentem Čepičkou pouze kvantitativní část testů a kvalita provedení úkonů nebyla zkoumána.

3.1.3 SOCIOMETRICKÉ ŠETŘENÍ

Při aplikaci sociometrického testu pracujeme se třemi základními jevy skupinové interakce – přitažlivost (vzájemné sympatie), odpudivost (antipatie) a indiference (lhostejnost). Záznamy těchto vypovídajících vztahů ve třídě se potom zaznamenávají do přehledných grafů, ze kterých se dají odhadovat příslušná sociální postavení jedince ve skupině.

Konkrétně tedy, je obecně platný postup pro zpracování sociometrických dat tento (Janoušek, 1986):

- vymezení pevné hranice výzkumné skupiny
- určení možnosti počtu výběrů, které dotazovaný může učinit
- kladení zřetelných otázek, u nichž předpokládáme jednoznačné pochopení u dotazovaného
- vlastní provedení výběru (metodou rozhovoru nebo dotazníku)
- zajištění diskrétnosti odpovědí před dotazovanými a využití testu pro restrukturuaci skupiny

V praxi jde o vymezení sociální skupiny, která má jasné hranice, společný zájem nebo náplň a jednotliví členové se navzájem znají a vědí o sobě. Je to právě ta skupina, jejíž sociální vztahy se snažíme rozkrýt. Následným bodem je stanovení otázky v pozitivní i negativní formě, jež bude předložena formou dotazníku či rozhovoru všem účastníkům bez rozdílu shodně a přesto každému odděleně od ostatních. Určení této otázky má svá pravidla a její tematika je laděna v závislosti na cíli testování. Tzn., že podle povahy sociálního vztahu, který hledáme, volíme i schéma otázky. Může se jednat o pracovní vztahy, vztahy důvěry, přátelské vztahy, vyhledávání vlastnosti, aj. Stejného charakteru bude potom i znějící otázka pro všechny účastníky shodná. Odpovědí na tuto otázku, bude volba několika, jednoho nebo žádného člena ze zkoumané skupiny. Současně s otázkou určuje tvůrce testu počet možných voleb odpovědí na tuto otázku, které může dotazovaný učinit. (Například: otázka pro všechny shodná – Koho by sis vzal s sebou na pustý ostrov?, odpovědi budou diskrétní volby jednotlivých členů.)

Po ukončení praktického shromažďování dat, přichází na řadu analýza těchto informací. Pro svou práci jsem zvolila nejčastěji používaný způsob a tím je sociometrická neuspořádaná matice, následné grafické uspořádání a jeho analýza.

Neupořádaná sociometrická matice představuje sumarizaci přiřazených voleb jedinců (jímž jsou zde pro zjednodušení přiděleny na místo jmen číselné nebo písmenné kódy) ve čtvercové tabulce, zvláště pro pozitivní a negativní volby a také odděleně pro každé z kritérií, pokud je jich zkoumáno více (tj. množství zvolených otázek). Už z této matice je zřejmé, kteří jedinci získali kolik voleb a kteří se volili navzájem. M. Petrusek uvádí (1969) další způsob úpravy matice tak, aby se zvýšila její vypovídající hodnota (kubická a kvadratická matice), ale pro účely mé práce je plně dostačující následné grafické zpracování základní matice.

I pro tento grafický záznam máme možnost, dle velikosti skupiny a cíle zaměření testu, si zvolit z několika druhů diagramů. J. Janoušek a kolektiv (1986) uvádějí tyto: neuspořádaný sociogram, topologický záznam, terčový nebo kruhový sociogram, hierarchický (osový) sociogram, šachovnicový, znaménkový, sociogram podle E. Neumayerové a individuální sociogram. Pro výzkum si lze zvolit jeden nebo i více těchto diagramů a z nich už jsou zřejmé interpersonální vztahy v rámci celé skupiny nebo postavení samotného jedince k ostatním.

3.1.4 POSTUP

V souladu s dlouhodobým plánem vybraných mateřských škol byl navrhnout design testování, jeho postup a časové rozložení. V dubnu jsem provedla osobní přípravu testování prostudováním testové baterie MABC a obsahu testovacího kufříku.

V květnu 2011 (4., 5. a 6. květen 2011) proběhlo testování baterií MABC a sociometrické šetření v 64. MŠ, 7. třída (Ve věži), Plzeň, ulice Pod Chlumem. Následně v červnu 2011 (9., 9. a 10. červen 2011) jsem provedla shodně oba druhy testování v 64. MŠ, 4. třída (Kouzelná cesta), Plzeň, ulice Pod Chlumem. Závěrečné testy byly provedeny v listopadu 2011 (14., 15. a 16. Listopad 2011) na 63. MŠ, oranžová třída (Plzeň, Lábkova ulice).

3.1.4.1 PŘÍPRAVA A REALIZACE MABC

Příprava na realizaci MABC testů probíhala studiem originálních částí manuálu k testu a studiem diplomové práce Mgr. Koptíkové, která připravila překlad a českou verzi záznamových archů. Před samotným testováním jsem podle pokynů v manuálu zkontrolovala úplnost pomůcek v testovacím kufříku, který obsahuje potřebné jednotlivé originální komponenty. Jedná se o tyto pomůcky (určené pro věkovou skupinu 3-6 let): 12 žlutých plastových mincí, modrá plastová kasička, měkká podložka na stůl, červený provázek s upevněnou tupou jehlou a koncovkou, 12 ks dřevěných plastových kostiček na navlékání, červená tenká fixa, látkový sáček na házení plněný pískem, 6 speciálních podložek na zem (na skoky a označení cíle hodů a pozice při stožení na jedné noze), bílá lepicí páska, metr.

V prostorách konkrétní školky jsem si našla prostor pro provádění testu, vhodný svou velikostí a rozmístila jsem zde jednotlivá stanoviště včetně umístění stolečku a židličky na úkoly jemné motoriky.

Motivaci dětí jsem zajistila dle aktuálního třídního programu v dané třídě, tzn. děti v 64. MŠ v 7. třídě plnily jednotlivá stanoviště závodu, který byl na konci vyhodnocen, a všechny děti obdržely drobné ceny za své vynikající výkony. 4. třída téže školy plnila úkoly černokněžníka Modrofouse a za každé splněné stanoviště získalo dítě razítkový obrázek na svůj černokněžný klobouk a děti v 63. MŠ plnily strašidélková stanoviště a odměnou byla účast na diskotéce strašidel po otestování všech dětí.

Samotné plnění úkolů probíhalo dle pokynů uvedených v manuálu a děti se střídaly v malých dvou až tříčlenných skupinkách na jednotlivých stanovištích.

Tímto bych chtěla moc poděkovat třídním učitelkám za pomoc organizace zbylého kolektivu dětí a za pomoc na některých stanovištích.

Ke každému testovanému dítěti jsem si připravila složku nafocených záznamových archů (použila jsem přeložené formuláře Mgr. Koptíkové), na první list označila jméno dítěte, datum testování, datum narození a poté do příslušných políček výsledky testování.

3.1.4.2 PŘÍPRAVA A REALIZACE SOCIOMETRICKÉHO ŠETŘENÍ

Sociometrický test jsem se shodnými skupinami účastníků (viz. tabulka č. 1) prováděla dle harmonogramu vždy po dokončení MABC testů všech zúčastněných žáků ve školní třídě. V přípravě realizace jsem se řídila pokyny z odborné literatury (Janoušek, 1968) následovně:

- *vymezení pevné hranice výzkumné skupiny* – hranice účastníků jednotlivého sociometrického testu se rovná skupině žáků dané třídy, jež splňují věkovou podmínku pro MABC test, tj. 5 – 6 let. To znamená, že pokud se ve třídě nachází jedinec, který ještě nedosáhl věkové hranice pěti let, nemůže se účastnit testování. V povědomí samotných dětí tato hranice byla jasně zřetelná, protože již v rámci běžných činností jsou děti (v těchto záměrně vybraných třídách) takto rozdělovány na předškoláky (od pěti let) a mladší děti. Předškoláci mají většinou oddělené sezení u stolečků od mladších dětí a jsou zařazovány do náročnějších aktivit, jako je výuka angličtiny, plavání, logopedie a vyplňování pracovních listů nebo časopisů pro předškoláky
- *určení možnosti počtu výběrů, které dotazovaný může učinit* – Janoušek, 1968 doporučuje pro malé děti dát volbu neohrazeného počtu možných odpovědí, ale sám upozorňuje, že takto provedený test je později hůře zpracovatelný a ztrácí na přehlednosti, zvláště u většího počtu dotazovaných. Dle doporučení doktorky A. Aišmanové (při zpracovávání seminární práce sociometrického výzkumu) jsem kritérium volby omezila na počet 0 – 2 odpovědi, což dětem umožní zamyslet se nad možnou volbou dětí z kolektivu nebo si naopak nezvolit nikoho. Diagramy budou vzhledem k počtu žáků a jejich odpovědí přehledné a lépe zpracovatelné
- *kladení zřetelných otázek, u nichž předpokládáme jednoznačné pochopení u dotazovaného* – tematika otázky nám udává hledisko, podle kterého se dítě rozhoduje o své volbě. Nejběžnějším sociálním vztahem mezi žáky MŠ je vztah přátelství, proto moje otázka směřuje na volbu přátel, s kterými by dotazovaný chtěl trávit čas.

Konkrétně tedy: Pozitivní forma - Pokud by sis mohl vybrat s kým budeš ubytovaný na pokoji ve škole v přírodě, kdo by to byl? Negativní forma: Koho bys za stejné situace na pokoj určitě nechtěl?

Sociometrický výzkum jsem rozšířila i o otázku, která vymezuje spolu s přátelstvím i úsudek dotazovaného na sportovní výkonnost ostatních žáků, abych je srovnala s výsledky MABC.

Tato otázka má tedy znění: Pozitivní: Pokud by ses mohl účastnit Olympiády a jet tam sám nebo si sestavit tým, který tě pomůže vyhrát zlatou medaili, pokud by sis někoho vzal s sebou, kdo by to byl? Negativní: Koho by sis do týmu určitě nevezl, aby tvůj boj o medaili neohrozil?

- *vlastní provedení výběru* (metodou rozhovoru nebo dotazníku) – zvolila jsem metodu rozhovoru ze zřejmých důvodů
- zajištění diskrétnosti odpovědí před dotazovanými a využití testu pro restrukturuaci skupiny

Po této přípravě proběhlo vlastní šetření. Společně jsme si povídali o škole v přírodě (kam se třída chystala nebo měla pobyt před sebou, podle mínění vyučujících), o kamarádství, o sportu, o testu, který jsme právě všichni dokončili. Prohlédli jsme si obrázky z Olympiády a nakreslili olympijské kruhy. Pro provedení samotného šetření formou rozhovoru jsem hledala vhodný okamžik během dne. Dbala jsem pokynů pro vytvoření klidného prostředí bez rozptýlení jinou činností. Děti nesměly být hladové, žíznivé, vytržené ze hry nebo ve spěchu těsně před nebo po nějaké řízené činnosti. Pokud si dítě hrálo o samotě, přisedla jsem si k němu a s jeho souhlasem jsem mu položila otázky, jejíž odpovědi jsem zaznamenala do připravených jmenných seznamů. Pokud byly děti ve skupinkách či dvojicích, jednotlivě jsem je požádala o chvíli času a odvedla je na připravené místo v jiné místnosti nebo nerušený kout školní zahrady. Současně s otázkou byly děti požádány, aby se ostatním nezmiňovaly o tématu našeho rozhovoru, pro dodržení rovných podmínek pro všechny.

3.1.5 ANALÝZA

3.1.5.1 METODY VYHODNOCOVÁNÍ MABC

Po zkompletování a kontrole úplnosti potřebných údajů v záznamových archích k jednotlivým úkolům testu, jsem zjištěné výsledky včetně hlavičkových údajů přepsala do tabulky „Testový záznamový arch MABC“ (příloha č. 1), kterou jsem zhotovila v PC dle originálního „Test Record Form“.

S použitím tabulek v příloze „B“ č. 1 (str. 167-170) originálního manuálu pro examinátory testu MABC, jsem k hrubým výsledkům přiřadila tzv. standardní výsledky, jež jsou již zohledněny přesným věkem testovaného dítěte. Tyto se dále sčítají v rámci jednotlivých oddílů (jemná motorika, chyt a hod a rovnováha) a použitím dalších originálních normovaných tabulek přílohy „B“ č. 2 a č. 3a (str. 175,176) originálního manuálu, se převádí na standardní výsledky a percentily těchto dílčích složek a v poslední řadě na celkovou percentuální úroveň testovaného.

Co v tomto testování znamenají hrubé, standardní a percentilové výsledky? Hrubý výsledek je odpočet měřené veličiny úkolu, tj. čas ve vteřinách (sběr mincí, navlékání, stoj na jedné noze), přesnost provedení nebo-li, počet správných úkonů (hod, chyt, skákání na podložkách a kroky v chůzi na špičkách) a počet chyb v úkolu (malování stezky). Standardní skóre je bodové ohodnocení výkonu originální převodní tabulkou z hrubého skóre. Tato tabulka je normovaná a zobrazuje hodnotu, ve které je již zahrnut věkový rozdíl mezi účastníky a obtížnost úkolu pro tu kterou věkovou kategorii. Nejvíce vypovídající hodnotu má percentilový údaj, který vypočítanému standardnímu výsledku přiřazuje přibližné pořadí v normované populaci testovaných jedinců. Např. percentilová hodnota 86 znamená, že účastník je roven nebo lepší než 86% sledované populace a pouze 14% této populace získalo v těchto testech lepších výsledků. (Percentilový údaj není v širokospektrém měřítku naprosto přesný, jedná se o umístění v nejvíce zastoupené většinové populaci)

K BP nejsou připojeny složky všech záznamových archů jednotlivých účastníků výzkumu, jejich osobní testové záznamové archy s uvedenými hrubými, standardními i percentuálními výsledky, ale v příloze č. 1 je vyplněný ukázkový záznamový arch.

Percentilového ohodnocení testů MABC jsem využila, abych získala orientaci v úrovni koordinačního vývoje jednotlivých účastníků. Nutno, ale podotknout, že zásadní přednost tohoto testu tkví v diagnostice poruch koordinačního vývoje dítěte. Manuál testu zobrazuje toto vyhodnocení (viz. také příloha „B“ tab. 3b originálního manuálu MABC):

Získaná celková percentilová úroveň:

0-5 (vč.)percentil	tento výsledek značí obtíže v koordinačním vývoji
6-15 (vč.) percentil	testovaný patří do rizikové skupiny dětí s možností vývojových obtíží
16 a více percentil	nebyla diagnostikována žádná porucha koordinačních schopností

3.1.5.2 METODY VYHODNOCOVÁNÍ SOCIOMETRICKÉHO ŠETŘENÍ

Sumarizace výsledků proběhla v pořadí, které jsem již zmínila v kapitole 3.1.3 SOCIOMETRICKÉ ŠETŘENÍ, a to následovně: přiřazení abecedních zkratk k jednotlivým účastníkům, vypracování neuspořádané matice, kruhového diagramu pro každou jednotlivou pozitivní i negativní otázku a analýza výsledků tohoto diagramu.

K těmto úkonům jsem mohla využít programu, který mi laskavě zapůjčil ke zpracování mých dat akademický pracovník ZČU Mgr. Tomáš Jakeš. Program je vyvinut jako zkušební verze, není tedy veřejně k dispozici a data v něm nelze uložit, pouze se zhotoví příslušné matice a diagramy. Do tohoto programu se zanesou údaje o účastnících – jejich jména a k nim přiřazené abecední označení, a také jejich volby. Program následně vygeneruje neuspořádanou matici ke konkrétní otázce a požadovaný druh diagramu, který je ovšem nutné upravit tak, aby byl dobře čitelný.

Analýzou kruhových diagramů se rozumí přečtení pozice jedince v sociální skupině podle jeho umístění v místech kružnic. Na základě tohoto umístění ve středu terče, na jeho kraji nebo mimo kružnici a podle počtu šipek směřujících k němu a od něj se přidělují tzv. sociální statusy. Vysoký sociální status nese velkou oblíbenost jedince v kolektivu, vyšší status náleží jedinci, který se nachází v blízkosti středu pozitivního diagramu a nemá větší množství negativních voleb. Střední status lze přidělit dětem s nízkým počtem přijatých voleb nebo dětem bez obdržovaných voleb – tyto jsou v kolektivu nezřetelné, neprůbojné, ale také nemají výrazné záporné vlastnosti. Nízký a nižší sociální status

znamená spíše negativní volby, odmítaný jedinec je člen s největším počtem záporných hlasů bez nebo s minimálním množstvím kladných a izolovaný jedinec neobdržel žádné a také žádné volby neučinil, je tedy v kolektivu ignorovaný a sám nemá snahu nebo zájem se do kolektivu zařadit.

Přiřazování těchto statusů má pouze obecná pravidla, zohledňuje se velikost kolektivu, podmínky zadání sociometrického testu a jeho individuální výsledky. Určení sociálního statusu podle grafických záznamů s sebou tedy nese rizika osobní zaujatosti testujícího.

V následujících kapitolách 3.2.2.1, 3.2.2.2 a 3.2.2.3 provedu samostatně a podrobněji sumarizaci výsledků šetření přátelských vztahů ve třídě (tedy příslušné odpovědi na otázku týkající se pobytu ve škole v přírodě), což je hlavním záměrem mé BP. Příslušné diagramy a interpretaci odpovědí na druhou otázku (týkající se Olympijských her) provedu v kapitole 3.4.2 VÝSLEDKY DÍLČÍHO ŠETŘENÍ - SOCIOMETRIE – volba sportovního partnera.

3.1.5.3 METODY VYHODNOCENÍ POROVNÁNÍ OBOU TESTŮ

U MABC testu jsou výsledkem měření konkrétní čísla, jimž lze snadno přiřadit pořadí jedince v sestupném nebo vzestupném tabulkovém systému tak, abychom určili jeho přesné postavení mezi výkony ostatních jedinců.

V sociometrickém měření jsou výsledkem dva diagramy. V každém samostatně je také možné přidělit jedinci pořadové číslo umístění, avšak nebylo by odrazem skutečnosti, protože je nutné zohledňovat vztah obou diagramů současně.

Pro porovnání obou testů jsem tedy vytvořila tabulku, jež nám shrne výsledky obou měření. Za test MABC je zde uvedeno pořadí jedince ve své skupině v sestupném směru a jeho celkový percentilový výsledek. Za sociometrický výzkum je v tabulce přehled o obdržení volbách a odhadnutý sociometrický status ve skupině (viz. 3.2.2 SUMARIZACE VÝSLEDKŮ SOCIOMETRICKÉHO ŠETŘENÍ).

Abych mohla vyhodnotit pravděpodobný koeficient závislosti obou měřených hodnot, seřadila jsem sociometrické statusy podle jejich vážnosti (sociální pozice ve společnosti) a přidělila jim také číselné hodnoty, jež se následně výpočtem v excelové

tabulce, vložením funkce CORREL (statistická hodnota vztahu mezi dvěma soubory) přepočítají na příslušný koeficient – ukazatel vzájemného vztahu.

Hodnoty jednotlivých statusů:

Vysoký	1
Vyšší	2
Střední	3
Opomenutý, rozštěpený	3
Nižší	4
Nízký, izolovaný, odmítaný	5

Vysoký a na druhé straně odmítaný a nízký sociální status jsou maximální volené volby, proto přidělená pořadí určují nejvyšší a nejnižší možné umístění. Statusy Vyšší a Nižší mají stejný charakter, ale počty voleb jsou nižší. Střední status jsem ohodnotila pořadím 3, protože určuje hrubý střed, průměr obdržovaných voleb. Třetí pořadí jsem přidělila také statusu Rozštěpený, jež obdržel nadprůměrně vysoký počet kladných, ale také nadprůměrně vysoký počet záporných voleb. Nedá se tedy říci, že je v celé skupině spíše oblíben nebo neoblíben. Opomenutý status znamená, že jedinec volil, ale sám volbu neobdržel. Podle mého názoru má snahu být začleněn do kolektivu, přemýšlí o něm, poznává vrstevníky, je s nimi ve skupině, ale jeho vlastnosti a charakter ho zatím nepředurčují k tvoření užšího přátelství ve dvojici nebo trojici (což jsou právě 1 nebo 2 volby ostatních). Naproti tomu Izolovaný člen, který ani sám nevolil, stojí opravdu mimo kolektiv a na pomyslném řebříčku se podle mého mínění rovná členu s nízkým statutem.

Měla bych upozornit, že tento převod sociometrického statusu na číselné pořadí není standardním hodnocením sociometrie. Provedla jsem ho podle svého úsudku na základě popisného hodnocení sociometrických statusů v odborné literatuře.

Výsledkem korelace může být libovolné číslo od -1 do 1, kdy výsledek s korelací v rozmezí od 0 do 0,3 nebo -0,3 neprokazuje žádnou hmatatelnou lineární závislost nebo antizávislost (záporný výsledek) mezi měřenými hodnotami. Korelace v rozmezí od 0,3 do 0,6 nebo od -0,3 do -0,6 ukazuje průměrnou míru závislosti a korelační koeficient s výsledkem 0,6 až 1 nebo -0,6 až -1 je ve statistice považován za prokázaný vztah mezi

veličinami. Jednotlivé vypočtené korelační koeficienty jsou uvedeny a rozvedeny v diskusi pod tabulkami shrnujícími oba výsledky měření za jednotlivé kolektivy. (kapitola 3.3 POROVNÁNÍ OBOU MĚŘENÍ)

3.2 VÝSLEDKY

3.2.1 SUMARIZACE VÝSLEDKŮ MABC TESTŮ

Výsledky MABC testů jsem uspořádala do tabulek, z nichž lze zcela zřetelně vyčíst stupeň vývoje koordinace jednotlivců a také jejich percentilové umístění v rámci standardizovaného celku. Protože v celkovém percentilu jsou již zohledněné věkové rozdíly mezi účastníky, můžeme výsledné číslo hodnotit bez ohledu na tento faktor.

Stejně tabulky jsem využila pro srovnání obou měření v kapitole 3.3 POROVNÁNÍ OBOU MĚŘENÍ A DISKUSE

3.2.1.1 64. MŠ, 7. TŘÍDA

Vysvětlivky k záhlavím následujících tabulek:

Sestupné pořadí MABC – pořadí podle celkového dosaženého skóre a percentilu v rámci dané třídy MŠ

Dílčí percentil, jemná motorika – percentilové ohodnocení v rámci standardizovaného celku za první část testu (mince, korálky, stezka)

Dílčí percentil, hod a chyt - percentilové ohodnocení v rámci standardizovaného celku za druhou část testu (hod a chyt)

Dílčí percentil, rovnováha - percentilové ohodnocení v rámci standardizovaného celku za třetí část testu (stoj na jedné noze, chůze po špičkách, snožné skoky)

Celkový percentil – celkové percentilové ohodnocení získané přepočtovou tabulkou z hodnot celkového skóre získaného v celém testu

Tabulka 2 - Sumarizace výsledků testu MABC 64.MŠ, 7.řída

sestupné pořadí	jméno testovaného	dílčí perc. jemná motor	dílčí perc. hod, chyt	dílčí perc. Rovnováha	celkový percentil
1.	Amírka	95	95	91	99
2.	Pavel (Pája)	91	95	63	95
2.	Michal	75	99	75	95
3.	Kateřina	84	84	95	95
4.	Vojta	75	91	91	91
4.	Natálka	95	84	63	91
5.	Honzík	75	84	91	91
6.	Danuška	75	75	98	91
7.	Lucie	91	75	50	84
8.	Vašík	37	84	75	75
9.	Eliška	50	84	50	63
10.	Máša (Marya)	50	50	37	50
10.	David L.	37	50	50	50
11.	Klárka	50	75	25	37
12.	Linda	16	63	37	37
13.	Robin	5	75	50	25
14.	David D.	9	25	37	16
15.	Andrej	9	37	9	9
16.	Filip	1	16	91	9

Nejvyšší zde získaný percentil je 99, nejnižší je 9 a průměrný 56,6. Nejčastěji získané percentily jsou 91 (s četností 4) a 95 (s četností 3). Pouze 2 děti z této třídy lze zařadit do kategorie rizikové skupiny jedinců s pravděpodobnou možností vyskytnutí se pohybových obtíží. Do kategorie velmi vysoké pravděpodobnosti pohybových obtíží (5 percentil a méně) z této třídy MŠ nepatří žádné z dětí.

Celkem zde bylo testováno 19 z celkového počtu 26 dětí, průměrného věku 5,7 let (ostatní nevyhověly podmínce věku nebo v době testování nebyly přítomny ve školce).

3.2.1.2 64. MŠ, 4. TŘÍDA

Tabulka 3 - Sumarizace výsledků MABC testu 64.MŠ, 4.třída

sestupné pořadí	jméno testovaného	dílčí perc. jemná motorika	dílčí perc. hod, chyt	dílčí perc. rovnováha	celkový percentil
1.	Kačka S.	98	95	75	99
2.	Míša	63	99	91	95
3.	Vojta	91	75	91	95
4.	Barča H.	63	95	75	91
4.	Kryštof	75	84	98	91
5.	Jasmína	99	37	9	91
6.	Kačka K.	95	37	91	91
7.	Karolína	84	50	91	84
8.	Barča B.	75	50	91	84
9.	Honzík S.	75	50	91	75
9.	Honzík K.	95	16	91	75
10.	Kristýna	75	37	91	75
11.	Šimon	75	37	50	63
12.	Kubík	50	50	91	50
12.	Vašík	25	75	63	50
13.	Filip	9	75	91	50
14.	Michalka	50	9	91	50
15.	Natálka	50	37	25	25
16.	Jirka	2	37	91	16
17.	Tomáš	2	63	37	16
18.	Annička	5	37	25	9
19.	Adrian	9	25	9	5

Nejvyšším získaným percentilem je 99, nejnižším je 5 a nejčastěji získaným je 91 a 50 (v četnosti 4) a dále 75 (v četnosti 3). Průměrný percentil získaný touto třídou je 62,7. V této třídě je tedy více percentuelně lepších pozic než v předchozí třídě, přestože jedno z dětí

získalo pouhých 5 percentil a spadá tedy do kategorie vysoké pravděpodobnosti výskytu motorických obtíží. Jedná se o chlapečka s LMD, jehož celkový vývoj je viditelně zpomalený. V této třídě bylo testováno 22 z celkového počtu 26 dětí a jejich průměrný věk je 6,21 let (ostatní vyhověly podmínce věku, ale v době testování nebyly přítomny ve školce).

3.2.1.3 63. MŠ, ORANŽOVÁ TŘÍDA

Tabulka 4 - Sumarizace výsledků MABC testu 63.MŠ

sestupné pořadí	jméno testovaného	dílčí perc, jemná motorika	dílčí percentil hod, chyt	dílčí percentil rovnováha	celkový percentil
1.	Eliška Š.	63	99	91	95
2.	Eliška M.	50	95	95	91
3.	Tomáš M.	25	98	91	84
4.	Jana	75	63	75	84
5.	Honzík	63	50	91	75
6.	Tomáš E.	91	63	25	63
7.	Kája	63	50	50	63
8.	Dominik	37	63	75	63
9.	Linda	5	84	91	50
10.	Adrian	5	84	63	37
11.	Klárka	1	84	91	37
12.	Vojta	37	37	25	25
13.	Tomáš H.	25	50	16	25
14.	Adam	5	50	9	9
15.	Nikola	9	2	25	5

Nejvyšším získaným percentilem v této třídě je 95, nejnižší je 5 a nejčastěji získaný je 63 (v četnosti 3). Průměrný percentil na tuto třídu je 53,7. Jedno z dětí spadá do rizikové kategorie dětí s možnými pohybovými obtížemi (nejmladší chlapec velice

hyperaktivní avšak bez dalších diagnostik). Dívka s percentilem 5 má minimální docházku ve školce, malý sociální kontakt s dětmi ve třídě a velmi vysokou nemocnost také bez diagnostiky jakékoliv jiné vývojové poruchy odborníkem.

V této třídě bylo testováno 15 z celkového počtu 22 dětí. Ostatní jedinci nevyhověli věkovým podmínkám testu, je to tedy třída složená z mladších dětí více než předchozí skupiny. Průměrný věk zde testovaných dětí je 5,24 let.

3.2.2 SUMARIZACE VÝLEDKŮ SOCIOMETRICKÉHO ŠETŘENÍ

Zde jsou uvedeny ke každé testované skupině zvlášť neupořádaná matice, pozitivní terčový diagram a negativní terčový diagram. Jedinci jsou v nich zobrazováni pod písmenným kódem pro větší přehlednost a zaručení jejich anonymity. Převodní tabulka je uvedena pod neuspořádanou maticí, kde jsou také vysvětlivky k jednotlivým obrázkům a grafům. Na konci každé podkapitoly je provedená analýza šetření s přidělenými sociálními statusy a jejich odůvodněním.

3.2.2.1 SUMARIZACE, 64. MŠ, 7. TŘÍDA

Obrázek 1 - neuspořádaná matice 64.mš, 7.třída

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	+	-	C
A									+								+			2	0	2
B											+		-	+						2	1	3
C								+			+		-							2	1	3
D											+	-								1	1	2
E												-			+					1	1	2
F	+											-								1	1	2
G	+														+				-	2	1	3
H		+									+			-						2	1	3
I	+											-			+					2	1	3
J				+								-							+	2	1	3
K								+					+							2	0	2
L		-	+					+						-						2	2	4
M								+											-	1	1	2
N		+		+				-				-								2	2	4
O							+	+				-								2	1	3
P	+							+				-								2	1	3
Q								+						+						2	0	2
R								-					-				+			1	2	3
S				+					+			-								2	1	3
+	4	1	2	0	3	0	1	4	4	1	3	1	1	1	4	0	2	0	1			
-	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	9	3	2	0	0	0	0	2			
C	4	2	2	0	3	0	1	6	4	1	3	10	4	3	4	0	2	0	3			

Vysvětlivky k matici :

Abecední první sloupec a první řádka – jednotliví účastníci pod abecedním označením
(červeně dívky, zeleně chlapci)

Znaménka v řádcích – provedené volby příslušného účastníka (+ pozitivní, - negativní)

Znaménka ve sloupcích – přijaté volby od ostatních účastníků (+ pozitivní, - negativní)

Znaménko v kroužku – znamená vzájemnou volbu účastníků (např. A volilo kladně I a I volilo kladně A)

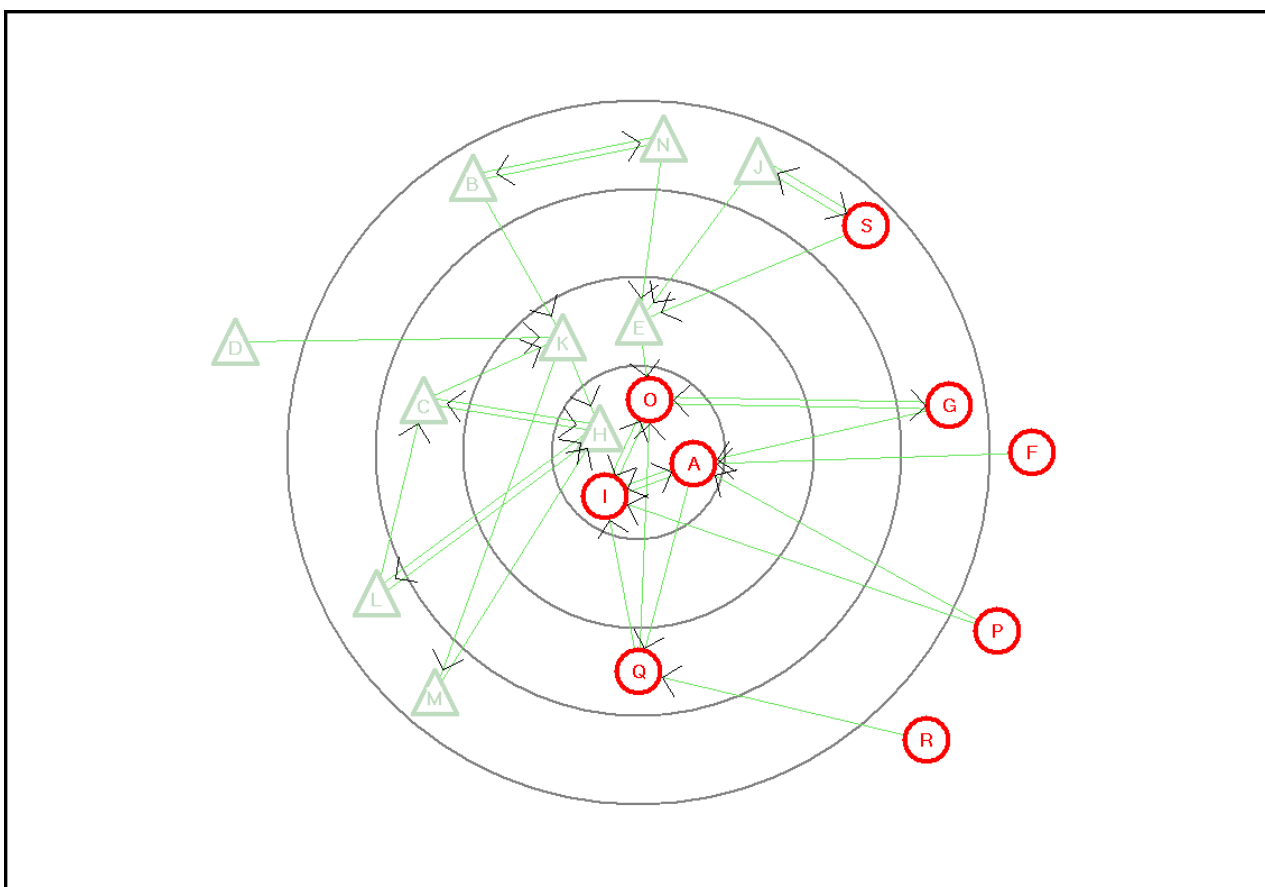
Poslední tři řádky jsou součty přijatých voleb od ostatních účastníků

Poslední tři sloupce jsou součty provedených voleb příslušných účastníků

Tabulka 5 - Seznam jmen účastníků s přiděleným abecedním označením

Jméno	Písmeno	Jméno	Písmeno	Jméno	Písmeno
Amirka	A	Pája	H	Lucie	O
David D.	B	Klárka	I	Natálka	P
Michal	C	Vašík	J	Eliška	Q
Filip	D	Vojta	K	Linda	R
Honzík	E	Andrej	L	Kačka	S
Danuška	F.	David L.	M		
Máša	G	Robin	N		

Obrázek 2 - Terčový diagram pozitivní, 64.MŠ, 7.třída

Vysvětlivky k diagramu:

Červené kolečko – dívka s písmenným označením, viz. tabulka pod příslušnou maticí

Zelený trojúhelník – chlapec s abeced. označením, viz. tabulka pod příslušnou maticí

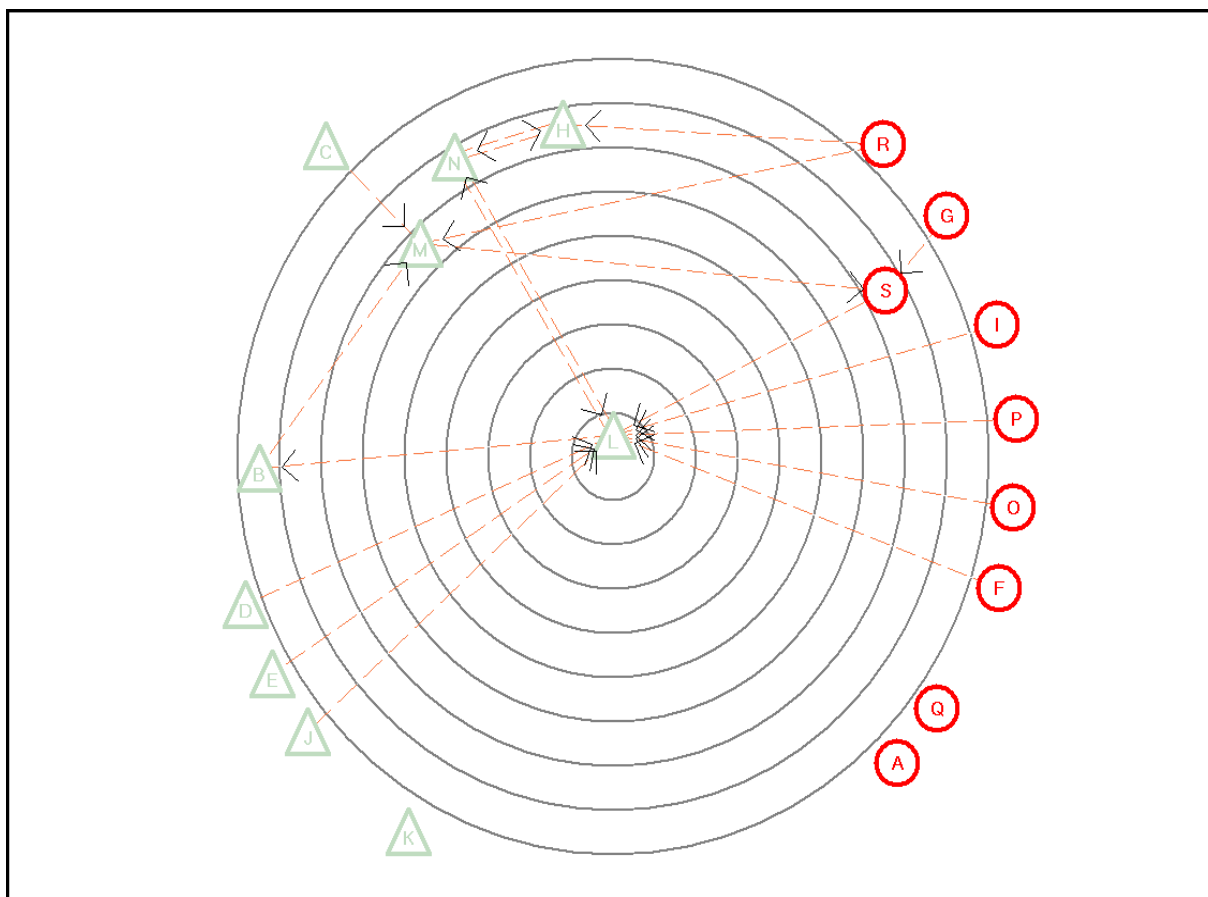
Diagram na pozitivní volby posunuje účastníka s každou další přijatou pozitivní volbou blíže ke středu terče a to vždy o jednu vrstvu., tzn., že účastníci mimo kruh neobdrželi žádnou kladnou volbu, účastníci ve vnějším kruhu obdrželi jednu kladnou volbu, v dalším dvě volby, atd. až ve středu diagramu v tomto případě dostaly děti O, A, I a H (Lucka, Amirka, Klárka a Pája) čtyři kladné volby. Terč, má tedy vždy tolik kružnic, kolik je obdrženo nejvyšší počet voleb.

Zelené šipky - ukazují, od koho byly tyto volby obdrženy.

Dvojitá oboustranná šipka - znamená vzájemnou volbu dvou dětí.

V terčovém diagramu s negativními volbami platí stejná pravidla a značky, jen šipky nám naznačují negativní volby účastníků a ve středu terče je jedinec s jejich nejvyšším počtem. (V případě následujícího diagramu je tedy nejvíce negativně volený jedinec chlapec L (Andrej) s počtem devíti negativních voleb.)

Obrázek 3 - Terčový diagram negativní, 64.MŠ, 7.třída

Interpretace přátelských sociálních vztahů ve třídě 64. MŠ, 7.třída (otázka – škola v přírodě). Podle umístění v diagramech hodnotíme sociometrický status jedince ve skupině.

Ve skupině této třídy lze přiřadit tyto sociometrické statusy:

- Vysoký soc. status: I (Klárka), A (Amirka), O (Lucka) –obdržely každá 4 kladné volby
 - Také poměrně vysoký status: K (Vojta) a E (Honzík D.) 3 kladné a 0 záporné volby, H (Pája) 4 kladné a 2 záporné
 - Nízký soc. status: L (Andrej), který obdržel 9 negativních voleb a to jak od dívek, tak od chlapců a pouze 1 pozitivní volbu, vnímáme ho jako odmítaného člena
 - Další v pořadí s počtem negativních voleb je M (David L.- 3volby), pak S (Kačka L. 2), H (Pája 2) a N (Robin 2)
 - Jako opomenuté členy skupiny můžeme jmenovat F (Danuška), P (Natálka), R (Linda), D (Filip), kteří nezískali žádnou (+,-) volbu, ale sami pokaždé nějakou učinili
- ve skupině máme 7 kladných vzájemných vazeb, poměrně hodně je kolektiv rozdělený na dívky a chlapce, což ovšem neplatí pro negativní volby, kde se děvčata až na jednu výjimku navzájem nevolí

Pro shrnutí jsem do tabulky poznamenala k jednotlivým jménům počet získaných pozitivních i negativních voleb:

Tabulka 6 - Souhr voleb 64.MŠ, 7.třída

Jméno		kladné volby	negativ volby	jméno		kladné volby2	negativ volby2	Jméno		kladné volby	negativ volby
Amirka	A	4	0	Pája	H	4	2	Lucie	O	4	0
David D.	B	1	1	Klárka	I	4	0	Natálka	P	0	0
Michal	C	2	0	Vašík	J	1	0	Eliška	Q	2	0
Filip	D	0	0	Vojta	K	3	0	Linda	R	0	0
Honzík	E	3	0	Andrej	L	1	9	Kačka	S	1	2
Danuška	F	0	0	David L.	M	1	3				
Máša	G	1	0	Robin	N	1	2				

3.2.2.2 SUMARIZACE, 64. MŠ, 4. TŘÍDA

Obrázek 4 - Neuspořádaná matice, 64.MŠ, 4.třída

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	+	-	C		
A	///			-	-			+																1	2	3	
B	///	///		+					+										-					2	2	4	
C	///	///	///																					-	0	1	1
D	///	///	///	///					+															2	1	3	
E	///	///	///	///	///																			1	2	3	
F	///	///	///	///	///	///																		+	2	1	3
G	///	///	///	///	///	///	///											+						2	2	4	
H	///	///	///	///	///	///	///	///																2	2	4	
I	///	///	///	///	///	///	///	///	///										+					2	2	4	
J	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///														2	1	3	
K	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///													2	1	3	
L	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///												1	2	3	
M	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///											2	2	4	
N	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///										2	2	4	
O	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///									2	2	4	
P	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///								2	2	4	
Q	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///							2	2	4	
R	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///						2	2	4	
S	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///					2	2	4	
T	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///				2	2	4	
U	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///			2	2	4	
V	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	///	2	1	3	
+	2	2	0	1	0	2	1	2	6	1	0	0	0	2	1	3	4	4	2	2	3	1	///	///	///	///	
-	0	5	2	15	7	1	0	0	1	1	0	0	1	0	3	0	0	1	0	0	0	1	///	///	///	///	

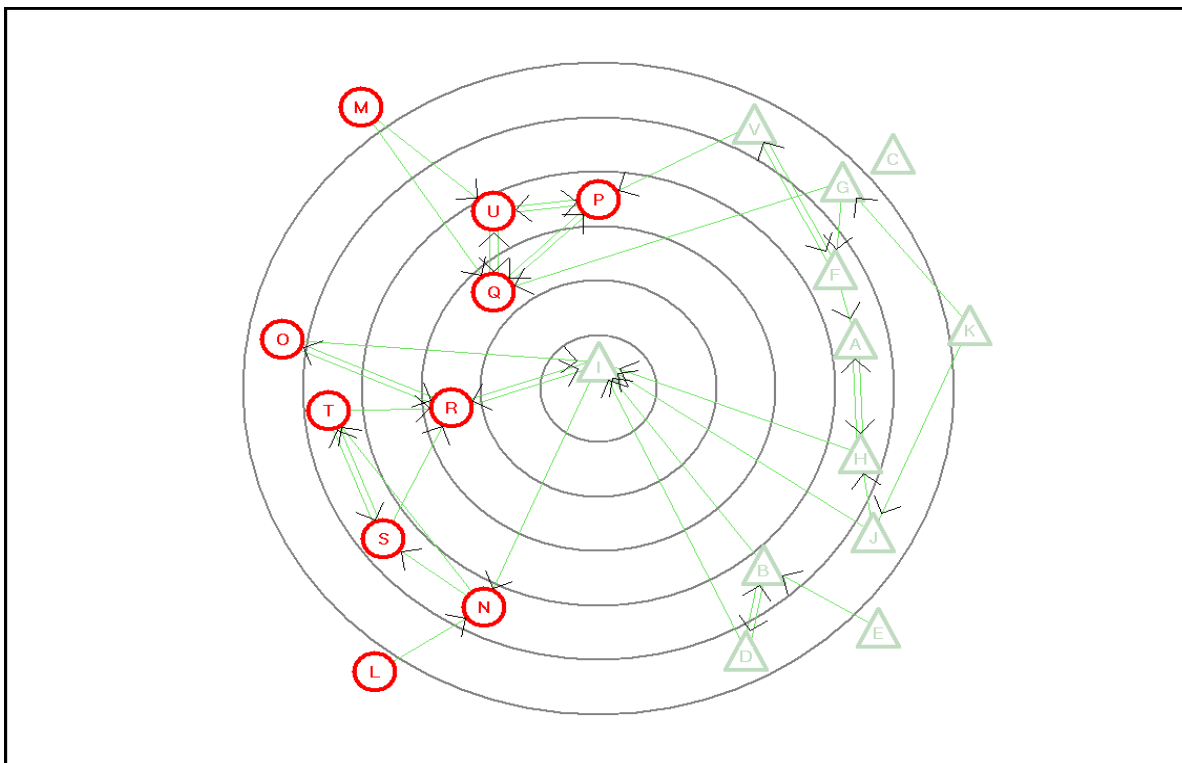
Vysvětlivky k matici:

- záznam je shodný jako v předešlé neuspořádané matici

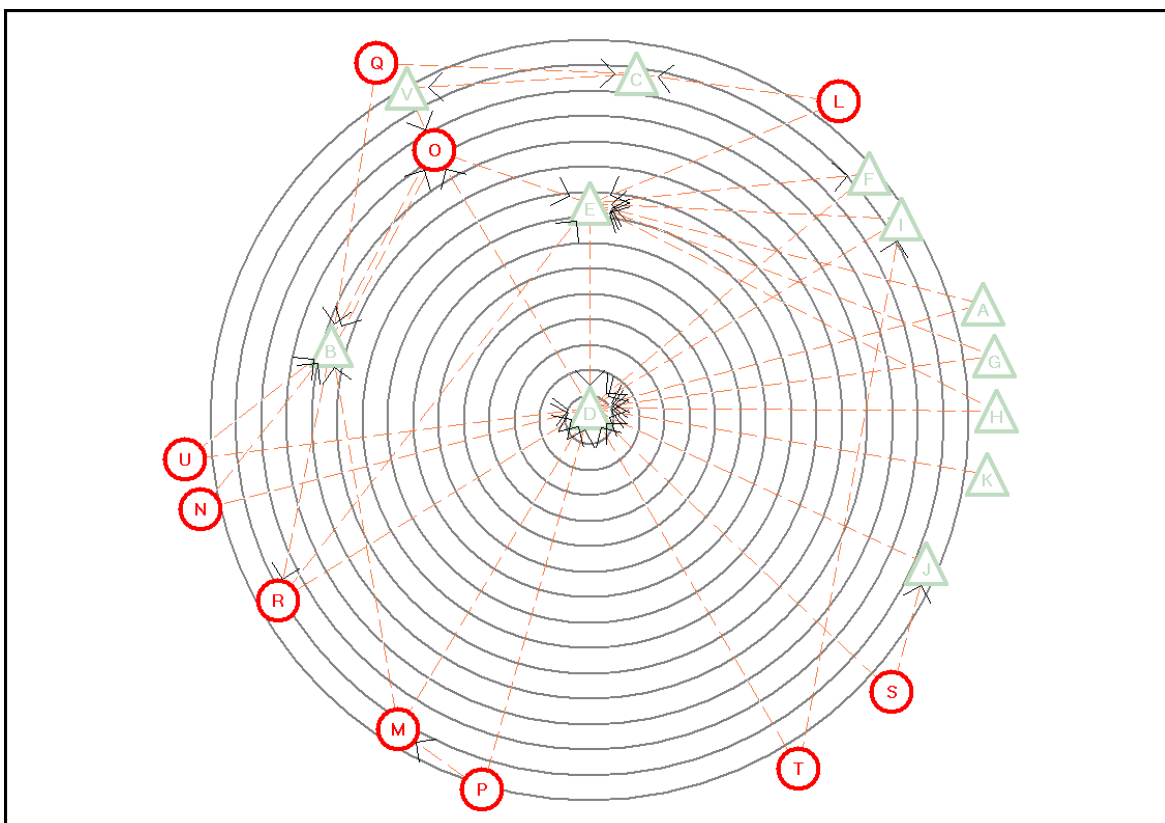
Tabulka 7 - Seznam jmen účastníků s přiděleným abecedním označením

Jméno		Jméno		Jméno	
Míša	A	Tomáš	H	Natálka	O
Honzík S.	B	Vašík	I	Barča B.	P
Honzík K.	C	Vojta	J	Kačka S.	Q
Jirka	D	Kubík	K	Karolína	R
Adrian	E	Kačka K.	L	Barča H.	S
Filip	F	Kristýna	M	Annička	T
Šimon	G	Michalka	N	Jasmína	U
				Kryštof	V

Obrázek 5 - Terčový diagram pozitivní, 64.MŠ, 4.třída

Obrázek 6 - Terčový diagram negativní, 64. MŠ, 4.třída

Interpretace přátelských sociálních vztahů ve třídě 64. MŠ, 4.třída

Ve skupině této třídy lze přiřadit tyto sociometrické statusy:

- Vysoký soc. status: I (Vašík) obdržel 6 pozitivních voleb a to od dívek i od chlapců a pouze jednu negativní volbu
- Také vysoký sociální status můžeme připsat dívkám R (Karolínka) a Q (Kačka S.) se 4 pozitivními hlasy a Karolínka 1 negativní a Kačka žádný negativní. Obě dívky mají kolem sebe každý svůj okruh dívek a tvoří tak dvě oddělené skupiny.
- Dívkám P (Barča B.) a U (Jasmína D.) díky 3 pozitivním hlasům a žádné negativní přijaté volbě také náleží vyšší sociometrické statusy
- Nízký sociální status opomenutých členů, kteří sami volili avšak žádnou volbu nedostali jsou K (Kubík), L (Kačka K.)
 - člen C (Honzík K.) byl v pozitivních volbách izolovaný (žádnou neuskutečnil ani neobdržel) a získal 2 negativní, což mu přiřazuje nižší sociální status
 - odmítaný jedinec D (Jirka) s 15 negativními volbami a pouze 1 pozitivní a také E (Adrian) se 7 negativ a žádným kladným
 - za nižší soc. status můžeme považovat i B (Honzík S.) s 5 negat a 2 pozitiv a O (Naty), která obdržela více negativních voleb

- ve skupině je 9 vzájemných kladných vztahů, u děvčat více v menších skupinkách, u chlapců spíše řetězovitě
- celkově je tedy třída opět výrazně dělena na dívčí a chlapecký kolektiv, přesto se vyskytlo několik vzájemných voleb dívek a chlapců
- negativní volby se soustředili především na 3 chlapce, z nichž E (Adrian) má diagnostikovanou vývojovou poruchu LMD, což je zřejmě důvod proč tuto pozici mezi dětmi získal

Tabulka 8 - souhrn voleb, 64.MŠ, 4.třída

Jméno		kladné volby	negativ volby	Jméno		kladné volby	negativ volby	Jméno		kladné volby	negativ volby
Míša B.	A	2	0	Tomáš	H	2	0	Natálka	O	1	3
Honzík S.	B	2	5	Vašík	I	6	1	Barča B.	P	3	0
Honzík K.	C	0	2	Vojta	J	1	1	Kačka S.	Q	4	0
Jirka	D	1	15	Kubík	K	0	0	Karolína	R	4	1
Adrian	E	0	7	Kačka K.	L	0	0	Barča H.	S	2	0
Filip	F	2	1	Kristýna	M	0	1	Anička	T	2	0
Šimon	G	1	0	Michalka	N	2	0	Jasmína	U	3	0
								Kryštof	V	1	1

3.2.2.3 SUMARIZACE, 63. MŠ, ORANŽOVÁ TŘÍDA

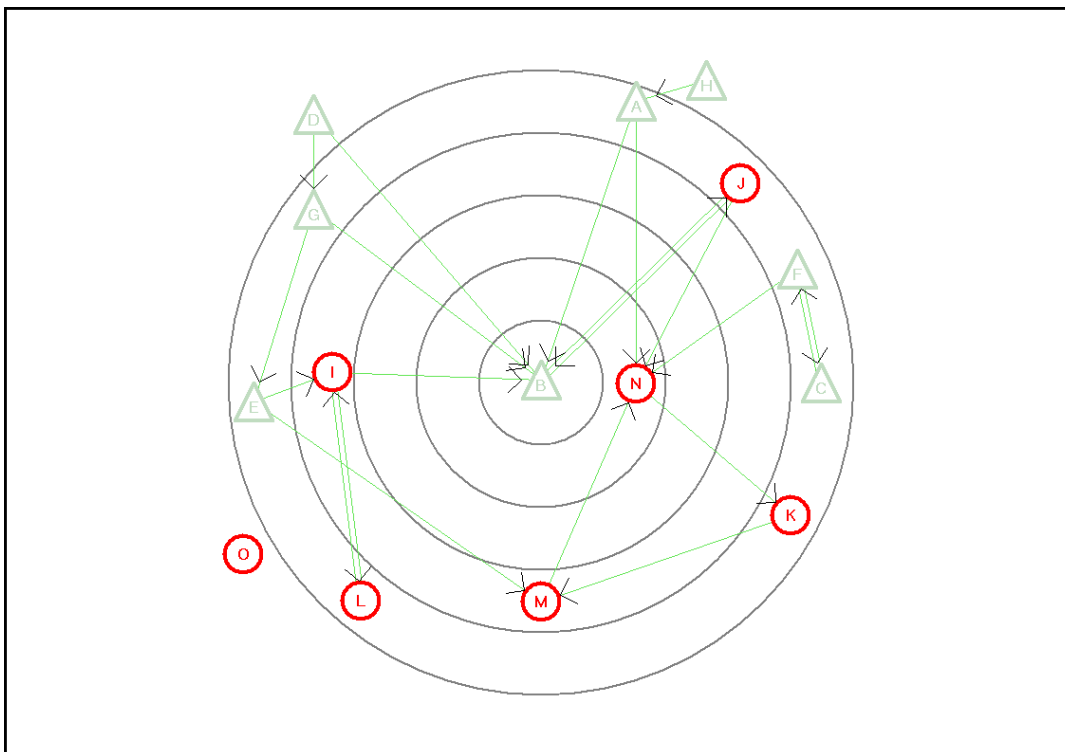
Obrázek 7 - Neuspořádaná matice, 63.MŠ

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	+	-	C
A		+												+		2	0	2
B										+				?		1	0	1
C		-				+		-								1	2	3
D		+					+	-								2	1	3
E								-	+	-			+			2	2	4
F	-	-	+											+		2	2	4
G		+			+			-	-							2	2	4
H	+	-														1	1	2
I		+						-			+					2	1	3
J		+												+		2	0	2
K										-			+			1	1	2
L									+							1	0	1
M														+		1	0	1
N											+					1	0	1
O																0	0	0
+	1	5	1	0	1	1	1	0	2	1	1	1	2	4	0			
-	1	3	0	0	0	0	1	4	1	2	0	0	0	0	0			
C	2	8	1	0	1	1	2	4	3	3	1	1	2	4	0			

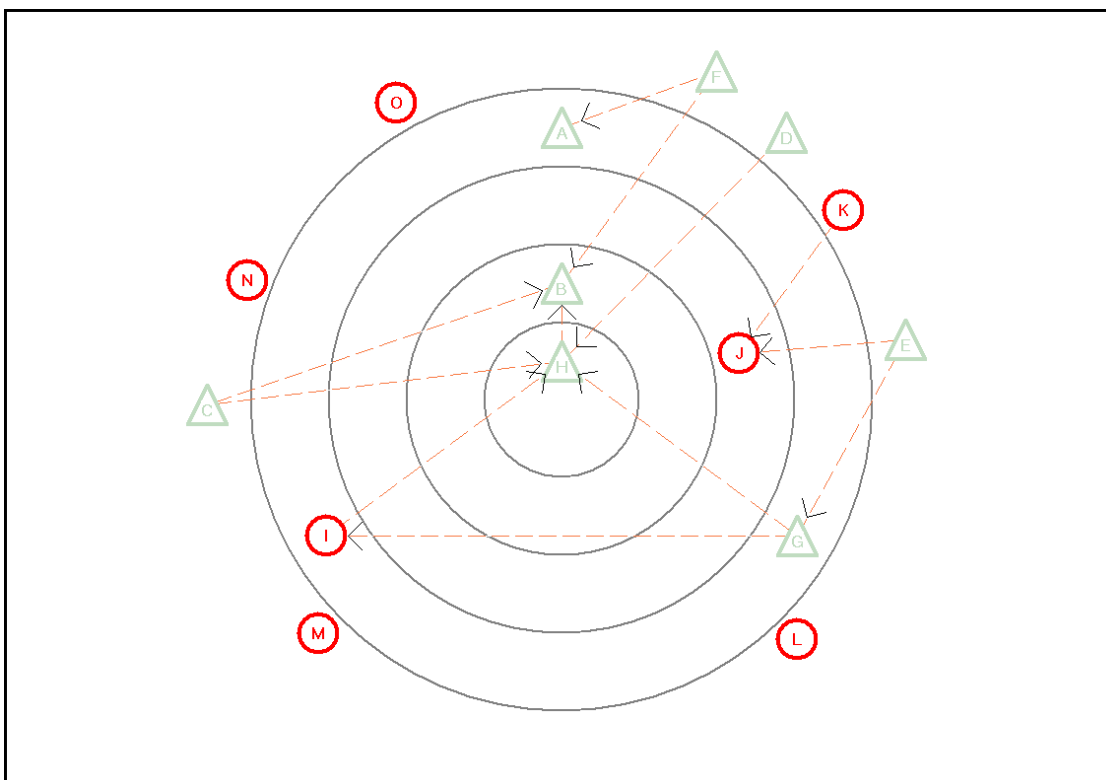
Tabulka 9 - Seznam jmen účastníků s přiděleným abecedním označením

Jméno		Jméno		Jméno	
Tomáš E.	A	Vojta	F	Kája	K
Tomáš H.	B	Adrian	G	Jana	L
Honzík	C	Adam	H	Eliška Š.	M
Tomáš M.	D	Eliška M.	I	Linda	N
Dominik	E	Klárka	J	Nikolka	O

Obrázek 8 - Terčový diagram pozitivní, 63.MŠ

Obrázek 9 - Terčový diagram negativní, 63.MŠ

Interpretace přátelských sociálních vztahů ve třídě 63. MŠ, oranžová třída

Ve skupině této třídy lze přiřadit tyto sociometrické statusy:

- Vysoký soc. status jistě má N (Linda) s 4 pozitivními volbami, protože neobdržela žádnou negativní volbu na rozdíl od B (Tomáše H), který má sice 5 pozitivních voleb, ale 3 negativní, což ho řadí na druhé místo v negativním diagramu
- Také vyšší sociální status má jistě M (Eliška Š) se 2 kladnými a žádným záporným a o příčku níže je I (Eliška M) se 2 kladnými a 1 záporným
- Střední status lze přidělit většině ostatních dětí ve třídě, protože se svou 1 obdrženou pozitivní volbou tvoří nejpočetnější většinu
- Nízký sociální status opomenutého člena, který sám volil avšak žádnou volbu nedostal dle diagramů náleží D(Tomáš M), tzv. opomenutý člen
 - člen O (Nikolka) je typicky izolovaný (žádnou neuskutečnil ani neobdržel v žádném z diagramů)
 - odmítaný jedinec H (Adam) obdržel 4 negativní a žádnou pozitivní volbu
- Rozštěpený typ sociální osobnosti bychom mohli přiřadit členu B (Tomáš H), který se stal v pozitivním diagramu „sociometrickou hvězdou“ a v negativním je druhý v pořadí s nejvyšším počtem negativních přijatých voleb

- ve skupině jsou pouze 3 vzájemné kladné vztahy

- z diagramů není zřejmé rozdělení na dívčí a chlapecký kolektiv ani na jednotlivé skupinky dětí, které by se vzájemně volily, vazby jsou smíšené, mají spíše řetězový charakter

- ani negativní diagram není příliš přímočarý, záporné volby se rozdělily mezi šest dětí různým podílem a maximální počet přijatých negat.hlasů je 4

- celkově děti v této třídě nevyužily plné možnosti počtu voleb, v průměru ze 4 možných učinily jen 2,2 a průměr učiněných negativních voleb je jen 0,8

- podle těchto údajů tedy soudím, že skupina je poměrně vyvážená a děti se navzájem respektují

Tabulka 10 - Souhrn voleb, 63.MŠ

Jméno		kladné volby	negativ volby	Jméno		kladné volby	negativ volby	Jméno		kladné volby	negativ volby
Tomáš E.	A	1	1	Vojta	F	1	0	Kája	K	1	0
Tomáš H.	B	5	3	Adrian	G	1	1	Jana	L	1	0
Honzík	C	1	0	Adam	H	0	4	Eliška Š.	M	2	0
Tomáš M.	D	0	0	Eliška M.	I	2	1	Linda	N	4	0
Dominik	E	1	0	Klárka	J	1	2	Nikolka	O	0	0

3.3 POROVNÁNÍ OBOU MĚŘENÍ A DISKUSE

Nalezení vztahu mezi oběma šetřeními tkví v porovnání obou výsledků. Pro přehlednost jsou zásadní informace ze sumarizace MABC (tedy pořadí v rámci třídy a normalizovaný percentil) a součty voleb se sociometrickými statusy a jejich hypotetickým pořadím, postaveny v tabulce vedle sebe.

Při výpočtu korelového koeficientu můžeme na místo výsledků MABC dosadit buď číselné pořadí v úspěšnosti testu jednotlivých účastníků, nebo také percentilový výsledek. Po dosazení percentilu vychází cca o 0,02 vyšší koeficient závislosti, přesto jsem se rozhodla pracovat a uvádět výsledky s dosazením pořadového umístění v rámci jednotlivých tříd, protože i výsledky sociometrického šetření byly zkoumány a analyzovány právě v rámci těchto uzavřených skupin. Což znamená, že pokud bychom zkoumali sociometrický status stejného jedince v rámci jiného sociálního kolektivu, může být jeho pozice naprosto odlišná, stejně i jeho pořadí v MABC testu a pouze percentilový výsledek MABC je normovaný a zůstává shodný i nad rámec skupiny.

Vypočítaný korelový koeficient a rozvedená diskuse k výsledku se nachází pod tabulkou.

Vysvětlivky k záhlavím následujících shrnovacích tabulek:

Sestupné pořadí MABC – pořadí, viz. tabulky č. 2,3,4 v MABC testu

Celkový percentil – získaný v testu MABC

Pozitivní volby, počet/z celku – počet kladných obdržných voleb od ostatních žáků/maximální počet obdržných kladných voleb v soc. šetření pro danou třídu

Negativní volby, počet/z celku - počet záporných obdržných voleb od ostatních žáků/maximální počet obdržných záporných voleb v soc. šetření pro danou třídu

Sociometrický status – odhadnutý status (postavení žáka ve skupině) na základě interpretace diagramů sociometrického šetření (viz. kapitola 3.2.2) a pořadí statusu (viz. 3.1.5.3 ANALÝZA, Metody porovnání obou testů)

-nevyplněná políčka v tomto odstavci přiřazují testovanému střední status

Řádky tmavšího odstínu – dívky

Řádky světlejšího odstínu – chlapci

3.3.1 64. MŠ, 7. TŘÍDA

Tabulka 11 - Porovnání MABC a sociometri, 64.MŠ, 7.třída

jméno testovaného	sestupné pořadí MABC	celkový percentil	Pozitivní volby počet/ z celku	Negativní volby počet/z celku	sociometrický status
Amírka	1.	99	4 X 4	0 X 9	Vysoký (1)
Pavel (Pája)	2.	95	4 X 4	2 X 9	Vyšší (2)
Michal	2.	95	2 X 4	0 X 9	Vyšší (2)
Kateřina	3.	95	1 X 4	2 X 9	(3)
Vojta	4.	91	3 X 4	0 X 9	Vyšší (2)
Natálka	4.	91	0 X 4	0 X 9	Opomenutý (3)
Honzík	5.	91	3 X 4	0 X 9	Vyšší (2)
Danuška	6.	91	0 X 4	0 X 9	Opomenutý (3)
Lucie	7.	84	4 X 4	0 X 9	Vysoký (1)
Vašík	8.	75	1 X 4	0 X 9	(3)
Eliška	9.	63	2 X 4	0 X 9	Vyšší (2)
Máša (Marya)	10.	50	1 X 4	0 X 9	(3)
David L.	10.	50	1 X 4	3 X 9	Nižší (4)
Klárka	11.	37	4 X 4	0 X 9	Vysoký (1)
Linda	12.	37	0 X 4	0 X 9	Opomenutý (3)
Robin	13.	25	1 X 4	2 X 9	(3)
David D.	14.	16	1 X 4	1 X 9	(3)
Andrej	15.	9	1 X 4	9 X 9	Odmítaný (5)
Filip	16.	9	0 X 4	0 X 9	Opomenutý (5)

Korelový koeficient pro skupinu: 0,527036 řadí tuto třídu jemně pod hranici běžné a prokazatelné závislosti (0,6). Průměrně získaný status je 2,4 a průměrný věk dětí ve třídě je 5,82 let. Rozdělíme-li skupinu na dívky a chlapce, vyjde nám pro dívčí část koeficient závislosti 0,067557. Tento nízký výsledek je pravděpodobně způsoben tím, že nejnižší získaný sociální status má hodnotu 3 (dívky mají v této třídě vyšší sociální postavení než chlapci) a proto výpočet nebral v úvahu čtvrtý a pátý sociální status. Dívky této třídy mají nejčastěji vysoký status nebo status opomenutého bez přijatých voleb. Také jejich umístění v MABC testech je průměrné nebo lepší a na posledních čtyřech místech se umístili pouze chlapci. Chlapecké polovině třídy byl vypočítán korelový koeficient na

0,733258, což je výsledek prokazatelné závislosti a odpovídá tomu i umístění vyšších sociálních statusů v horní části tabulky a statusy s hodnocením 3,4,5 jsou spíše ve spodní části odpovídající horšímu umístění v MABC testech.

V této třídě tedy platí daleko větší závislost vztahu mezi postavením jedince ve skupině a stupněm vývoje koordinace u chlapců.

3.3.2 64. MŠ, 4. TŘÍDA

Tabulka 12 - Porovnání MABC a sociometrie, 64.MŠ, 4.třída

jméno	sestupné pořadí MABC	celkový percentil	Pozitivní volby počet/ z celku	Negativní volby počet/ z celku2	sociometrický status
Kačka S.	1.	99	4 X 6	0 X 15	Vysoký (1)
Míša	2.	95	2 X 6	0 X 15	(3)
Vojta	3.	95	1 X 6	1 X 15	(3)
Barča H.	4.	91	2 X 6	2 X 15	(3)
Kryštof	4.	91	1 X 6	1 X 15	(3)
Jasmína	5.	91	3 X 6	0 X 15	Vyšší (2)
Kačka K.	6.	91	0 X 6	0 X 15	Opomenutý (3)
Karolína	7.	84	4 X 6	1 X 15	Vyšší (2)
Barča B.	8.	84	3 X 6	0 X 15	Vyšší (2)
Honzík S.	9.	75	2 X 6	5 X 15	Nižší (4)
Honzík K.	9.	75	0 X 6	2 X 15	Nižší (4)
Kristýna	10.	75	0 X 6	1 X 15	(3)
Šimon	11.	63	1 X 6	0 X 15	(3)
Kubík	12.	50	0 X 6	0 X 15	Opomenutý (3)
Vašík	12.	50	6 X 6	1 X 15	Vysoký (1)
Filip	13.	50	2 X 6	1 X 15	(3)
Michalka	14.	50	2 X 6	0 X 15	(3)
Natálka	15.	25	1 X 6	3 X 15	Nižší (4)
Jirka	16.	16	1 X 6	15 X 15	Odmítaný (5)
Tomáš	17.	16	2 X 6	0 X 15	(3)
Annička	18.	9	2 X 6	0 X 15	(3)
Adrian	19.	5	0 X 6	7 X 15	Nízký (5)

Korelace pro skupinu 64. MŠ, 4. třídu: 0,492093 je nejnižším celkovým koeficientem, který byl v mém šetření ve třech třídách MŠ vypočítán a zároveň je to třída s nejvyšším průměrným percentilem 62,7 a nejvyšším průměrným věkem testovaných dětí 6,21 let. Průměrná hodnota statusu je 3. Nabízí se

Rozdělíme-li skupinu na dívky a chlapce, vyjde nám u dívek koeficient 0,689192 a u chlapců 0,334658. Zatímco dívky získávají spíše střední a vysoké statusy, chlapci střední a nízké. Důvod nízkého koeficientu u chlapců je tedy zřejmě právě v minimálním množství vysokých (1) a vyšších statusů.

Platí zde tedy zřetelně větší závislost mezi postavením jedince ve skupině a jeho stupněm vývoje koordinace u dívek než u chlapců.

3.3.3 63. MŠ, ORANŽOVÁ TŘÍDA

Tabulka 13 - Porovnání MABC a sociometrie, 63.MŠ

jmeno	sestupné pořadí MABC2	celkový percentil	Pozitivní volby počet/ z celku	Negativní volby počet/ z celku2	sociometrický status
Eliška Š.	1.	95	2 X 5	0 X 4	Vyšší (2)
Eliška M.	2.	91	2 X 5	1 X 4	Vyšší (2)
Tomáš M.	3.	84	0 X 5	0 X 4	Opomenutý (3)
Jana	4.	84	1 X 5	0 X 4	(3)
Honzík K.	5.	75	1 X 5	0 X 4	(3)
Tomáš E.	6.	63	1 X 5	1 X 4	(3)
Kája	7.	63	1 X 5	0 X 4	(3)
Dominik	8.	63	1 X 5	0 X 4	(3)
Linda	9.	50	4 X 5	0 X 4	Vysoký (1)
Adrian	10.	37	1 X 5	1 X 4	(3)
Klárka	11.	37	1 X 5	2 X 4	Nižší (4)
Vojta	12.	25	1 X 5	0 X 4	(3)
Tomáš H.	13.	25	5 X 5	3 X 4	Rozštěpený (3)
Adam	14.	9	0 X 5	4 X 4	Odmítaný (5)
Nikola	15.	5	0 X 5	0 X 4	Izolovaný (5)

Korelace pro skupinu 63. MŠ: 0,61859 je nejvyšší vypočítaná ze tří testovaných skupin. Průměrný dosažený percentil 53,7 i průměrný věk testovaných dětí 5,24 let jsou naopak nejnižšími mezi testovanými skupinami. Průměrný sociální status ve třídě je 3,1.

Rozdělíme-li i tuto skupinu podle pohlaví, vyjde nám u dívek korelační koeficient 0,660307 a u chlapců 0,515693. Už v tabulce jsou sociometrické statusy sestupně řazeny bez větších výkyvů. Při bližším pohledu můžeme vidět, že v zastoupení u chlapců chybí statusy úrovně 1 a 2, proto zřejmě vyšel nižší koeficient.

Tato třída je téměř z jedné třetiny složena (na rozdíl od ostatních dvou tříd) z dětí mladších pěti let. Můžeme se tedy domnívat, že míra závislosti socializace a motorické složky osobnosti dítěte vyjádřená koeficientem 0,61859 je vyšší než ostatní, protože mezi mladšími dětmi jsou předškoláci lépe schopni vnímat rozdíly mezi jednotlivými stupni vývoje koordinace a lépe tak rozeznají a ocení přednosti koordinačních schopností a dovedností.

Celková korelace pro všechny testované jedince všech tříd je 0,528885.

Výsledný celkový korelační koeficient ukazuje závislost mezi jejich stupněm vývoje koordinačních schopností a jejich postavením v sociálním kolektivu MŠ jako hodnotu, která je běžnou a tedy ne jasně zřetelnou závislostí. Statistickou závislost musíme také chápat jako vypočítanou pravděpodobnost závislosti mezi dvěma řadami čísel, která ještě není důvodem tvrzení, že jedna z řad čísel je příčinou a druhá důsledkem.

Přesto můžeme výsledek považovat za hmatatelné pojmenování vztahu, který ovšem je ovlivněn ještě dalšími činiteli. Na potvrzení zjištěné závislosti a upřesnění vlivu dalších činitelů by bylo třeba daleko většího vzorku jednotlivých skupin testovaných dětí.

Nevyrovnané hodnoty koeficientu mezi chlapci a děvčaty naznačují odlišný přístup k volbě přítele mezi jednotlivými pohlavími, což může být způsobeno jinými prioritami a způsobem hry. Roli také jistě hraje skutečnost, že děvčata zpravidla kladné volby rozdělovala mezi sebe a záporné volby dávala chlapcům nebo nikomu, na rozdíl od chlapců, kteří se v negativních volbách volili navzájem. Příčinou by mohlo být, že děvčata nerada na sebe navzájem negativně ukazují a potom by opomenuté děvče mohlo mít stejnou hodnotu statusu jako chlapec s přijatou negativní volbou.

V těchto třech kolektivech se ukazuje být také závislost průměrného věku testovaných dětí a výsledného korelačního koeficientu. Nejnížší věk s sebou nese nejvyšší koeficient a naopak nejvyšší průměrný věk ve třídě s sebou nese nejnížší míru koeficientu. Mohlo by se tedy zdát, že závislost mezi socializací a stupněm motorického vývoje s přibývajícím věkem klesá a děti zohledňují v přátelských vztazích jiná kritéria, ale na tento předpoklad můj výzkum obsáhl příliš malý vzorek testovaných dětí.

3.4 DÍLČÍ ŠETŘENÍ – VOLBA SPORTOVNÍHO PARTNERA

Otázky sociometrického výzkumu - Pozitivní: „Pokud by ses mohl účastnit Olympiády a jet tam sám nebo si sestavit tým, který tě pomůže vyhrát zlatou medaili, pokud by sis někoho vzal s sebou, kdo by to byl?“ Negativní: „Koho by sis do týmu určitě nevezal, aby tvůj boj o medaili neohrozil?“

Volbu, kterou dotazovaný činí na základě této otázky, by mělo podepřít rozhodování jedince o ostatních na základě hodnocení jejich pravděpodobných sportovních dovedností a schopností. Jedinec svým rozhodnutím volí dalšího člena svého týmu za účelem sportovního výkonu (jehož náplň byla dětem představena v podobnosti MABC testové baterie), tzn. výběr by měl brát v potaz motorické schopnosti a dovednosti ostatních dětí. Dospělý jedinec by bral v úvahu i sportovní a společenskou ukázněnost a teprve nakonec přátelské vztahy a sympatie.

Tedy na rozdíl od hlavního cíle práce, kde se dokumentovala vzájemná závislost mezi přátelskými sympatiemi k jedincům v sociální skupině a jejich motorickými schopnostmi, je cílem tohoto doplňujícího šetření zjistit na kolik se liší volba jedince, má-li spolužáky hodnotit nezaujatě z pohledu sportovní výkonnosti. Je takového hodnocení dítě předškolního věku schopno? Dokáže se na své spolužáky podívat z jiného úhlu pohledu?

3.4.1 HYPOTÉZY

- 1) Výsledky druhého šetření se budou více shodovat s výsledky MABC testů, což by znamenalo, že děti předškolního věku jsou schopné nezájatě posuzovat stupeň motorického vývoje svých vrstevníků a tento úsudek spíše nemá vliv na navazování konkrétních přátelských vztahů a posuzování postavení jedince ve skupině
- 2) Výsledky druhého šetření budou vykazovat nižší koeficient závislosti, tzn. budou více rozdílné od MABC testů, což může znamenat, že děti učinily odlišné volby (od první otázky) buď záměrně a jejich úsudek o spolužácích neodpovídal jejich skutečným motorickým schopnostem a dovednostem anebo děti měly snahu úmyslně činit odlišné volby od první otázky a to z jiných příčin (aby se neopakovaly, atd.)
- 3) Výsledky obou šetření budou podobné, což by znamenalo, že děti opět volily převážně na základě svých sympatií a přátelských vazeb, které nejsou vědomě závislé na konkrétních vlastnostech spolužáků

3.4.2 VÝSLEDKY DOPLŇKOVÉHO ŠETŘENÍ - SOCIOMETRIE

Výsledkem sociometrického šetření jsou opět neuspořádaná matice a terčové diagramy znázorňující odpovědi a volby dětí na danou otázku.

Pozitivní diagrami nám tentokrát ve svém středu ukazují jedince, kteří byli nejčastěji voleni pro partnerství na žádostivé sportovní soutěži.

Negativní diagram ve svém středu drží jedince, jehož přítomnosti se děti při takovéto události chtějí raději vyvarovat, tzn. nepředpokládají jeho pozitivní přínos pro sportovní klání.

Uspořádaná matice i pozitivní a negativní diagramy mají stejná pravidla a způsob zapisování i jejich analýzy jako v předešlém sociometrickém šetření. V řádcích jsou učiněné volby a ve sloupcích přijaté. Kroužky znamenají vzájemné volby jedinců.

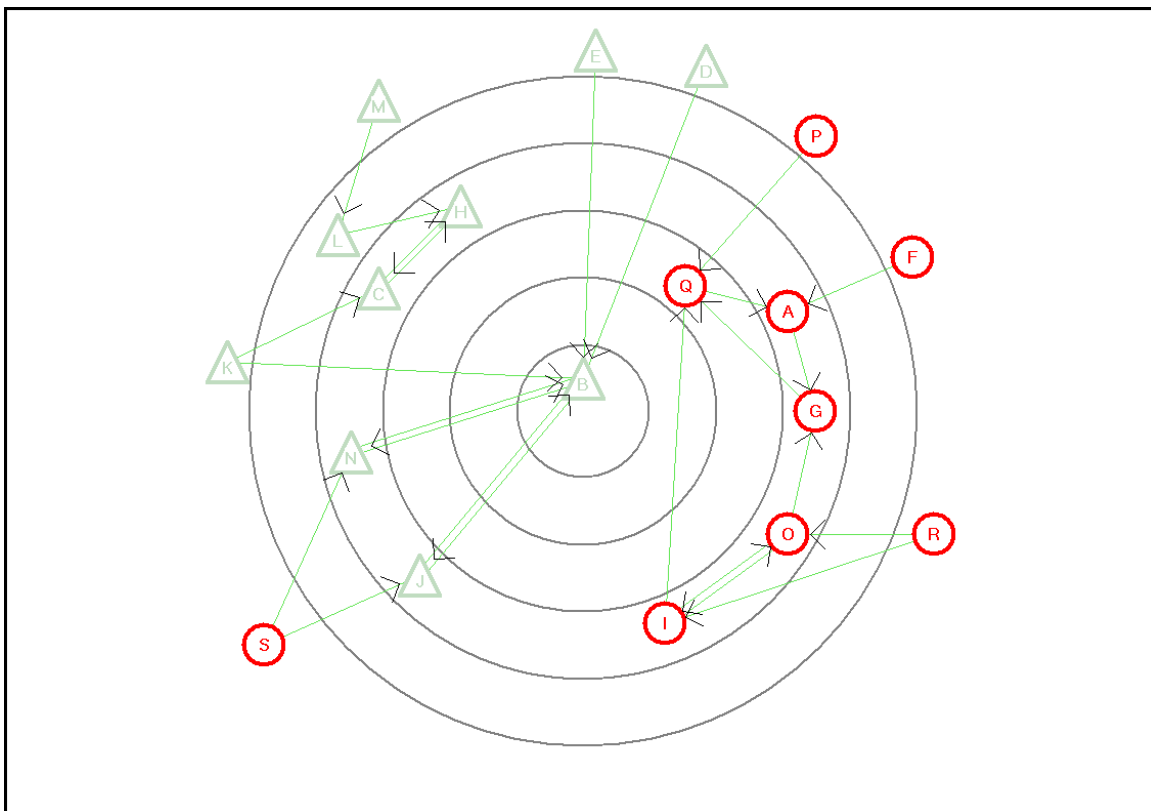
Pro převod abecedních kódů ke konkrétním dětem slouží tabulky č. 5, č. 7, č. 9.

Na základě těchto obrázků jsem opět přiřadila sociometrické statusy, které jsou uvedeny ve shrnujících tabulkách kapitoly 3.4.3 Výsledky dílčího šetření – srovnání s MABC. V této kapitole je také analýza a diskuse k jejím výsledkům.

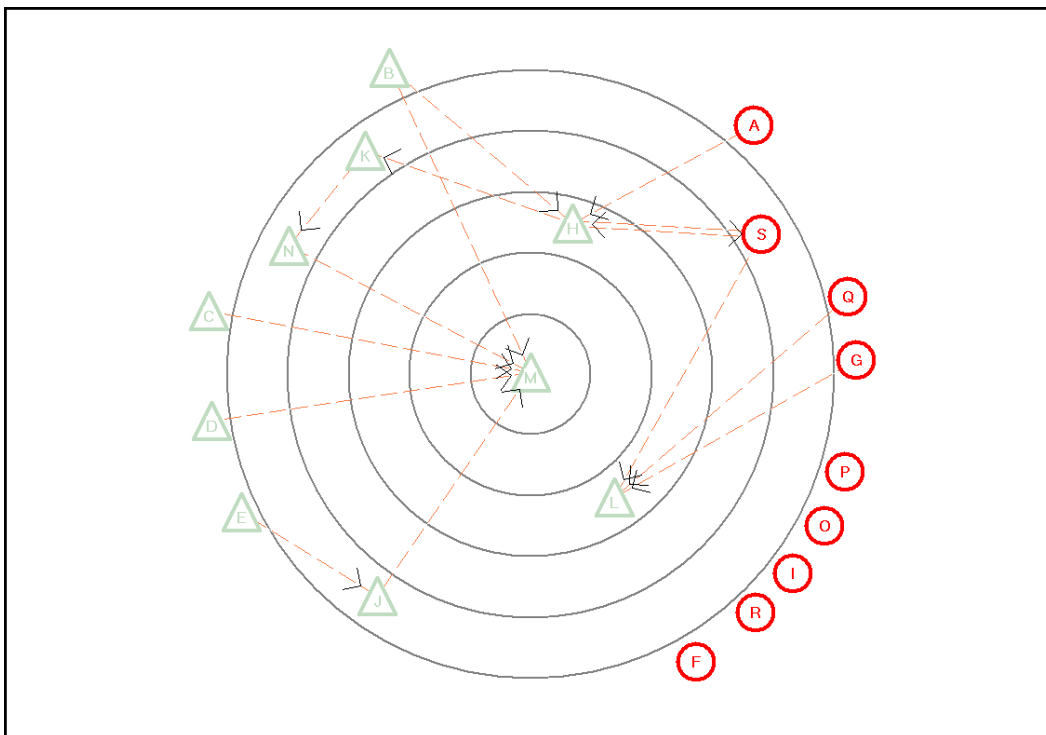
Obrázek 10 - Neuspořádaná matice (dílní šetření), 64.MŠ, 7.třída

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	+	-	C
A							+	-												1	1	2
B								-	+				-	+						2	2	4
C								+												1	1	2
D		+																		1	1	2
E		+								-										1	1	2
F		+																		1	0	1
G												-						+		1	1	2
H			+									-							⊖	1	2	3
I															+		+			2	0	2
J		+													-					1	1	2
K		+	+																	2	1	3
L								+												1	0	1
M													+							1	0	1
N		+												-						1	1	2
O							+		+											2	0	2
P																		+		1	0	1
Q		+																		1	1	2
R									+									+		2	0	2
S								⊖		+		-		+						2	2	4
+	2	5	2	0	0	0	2	2	2	2	0	1	0	2	2	0	3	0	0			
-	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	1	3	5	1	0	0	0	0	1			
C	2	5	2	0	0	0	2	5	2	3	1	4	5	3	2	0	3	0	1			

Obrázek 11 - Terčový diagram pozitivní, 64.MŠ, 7.třída

Obrázek 12 - Terčový diagram negativní (dílní šetření), 64.MŠ, 7.třída

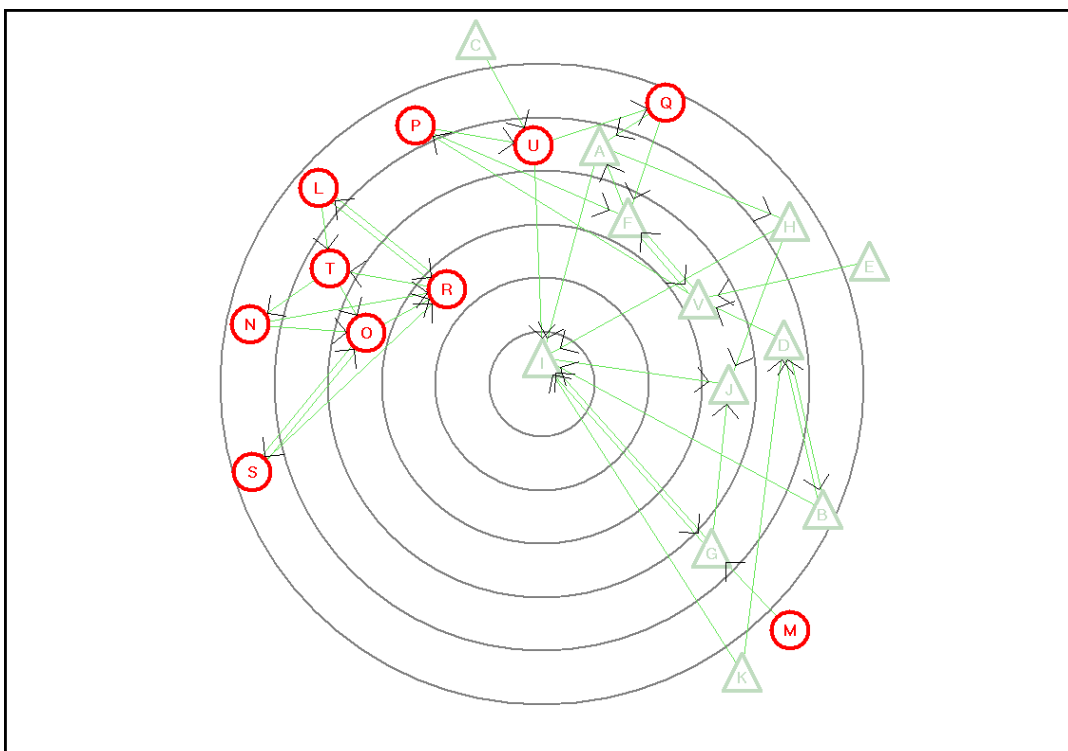

Jednotlivé sociální statusy jsou přiděleny ve shrnujících tabulkách následující kapitoly.

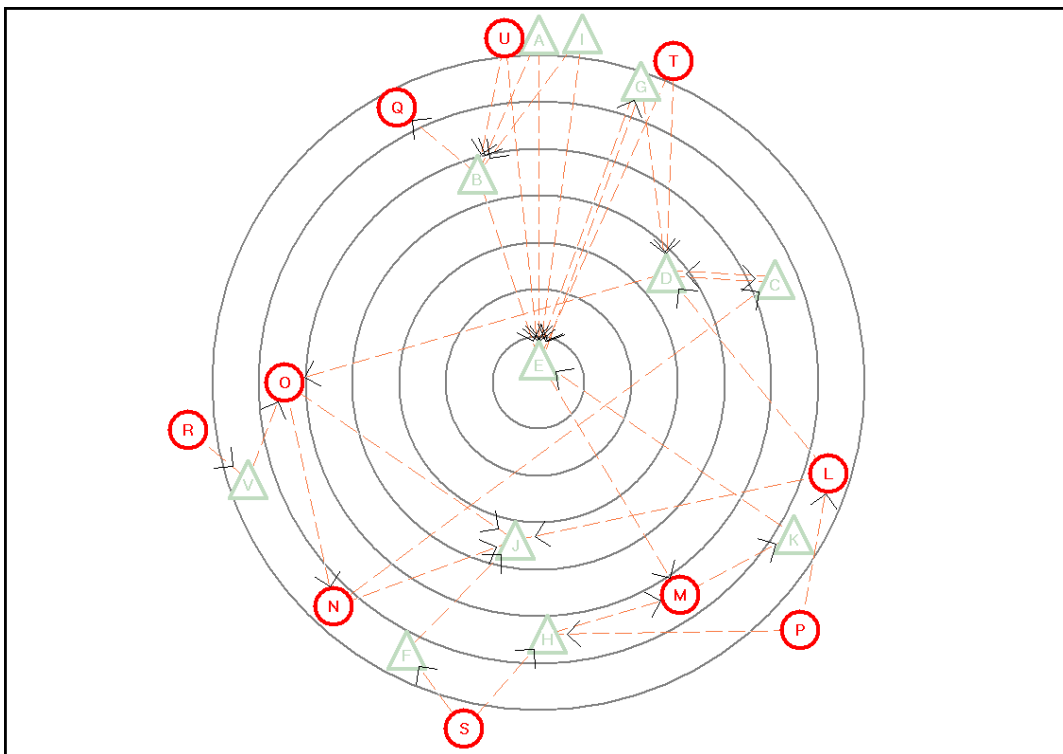
Obrázek 13 - Neuspořádaná matice, 64.MŠ, 4.třída

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	+	-	C
A		-			-			+	+														2	2	4
B				+	-				+									-					2	2	4
C																						+	1	1	2
D		+														-						+	2	2	4
E																						+	1	2	3
F	+																					+	2	1	3
G				-					+	+													2	2	4
H									+	+								-					2	1	3
I		-					+			+													2	2	4
J																							0	0	0
K				+	-			+															2	1	3
L																		+		+			2	2	4
M							+																1	1	2
N			-																				2	2	4
O																							2	2	4
P																							2	2	4
Q	+						+																2	0	2
R													+										2	1	3
S																							2	2	4
T																							2	2	4
U		-							+														2	2	4
V							+																2	1	3
+	2	1	0	2	0	3	2	1	6	3	0	1	0	1	3	1	1	4	1	2	2	3			
-	0	3	2	4	7	1	1	2	0	4	1	1	2	1	2	0	1	0	0	0	0	1			

Obrázek 14 - Terčový diagram pozitivní (dílní šetření), 64.MŠ, 4.třída

Obrázek 15 - Terčový diagram negativní (dílní šetření), 64.MŠ, 4.třída

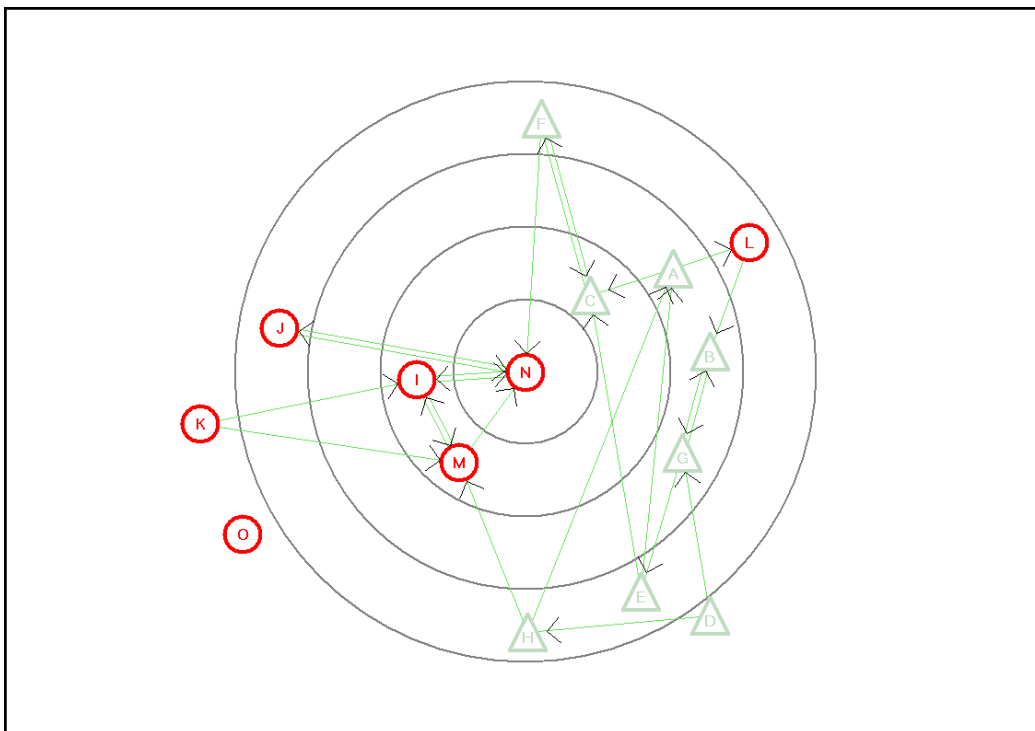

Sociometrické statusy jsou přiděleny v shrnující tabulce následující kapitoly.

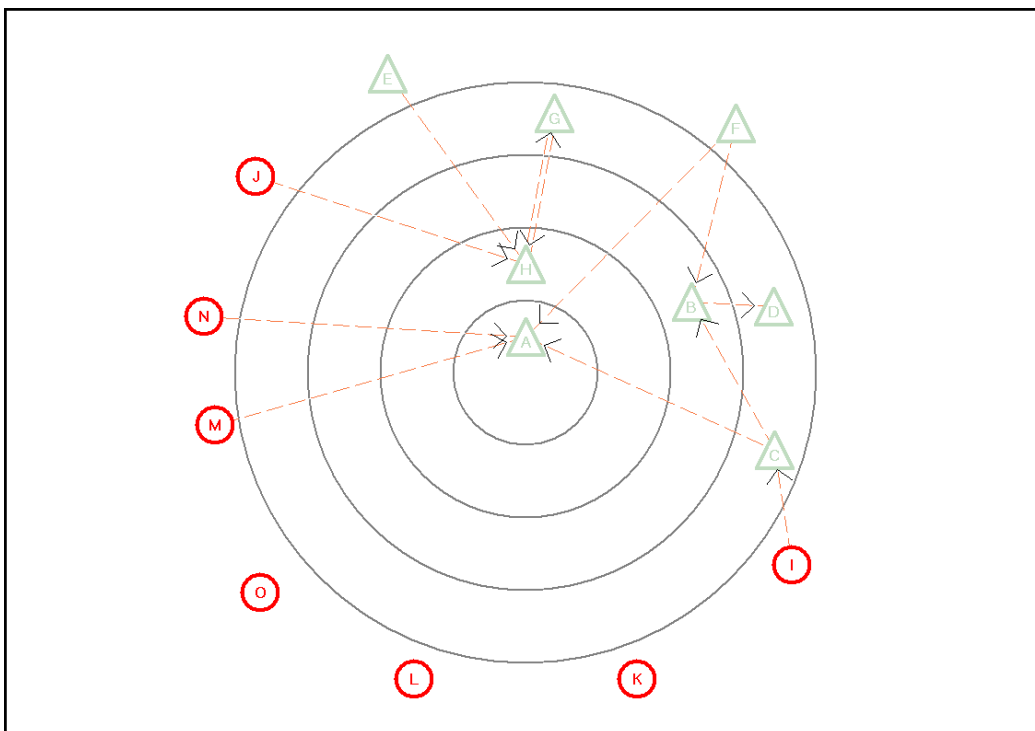
Obrázek 16 - Neuspořádaná matice (dílní šetření), 63.MŠ

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	+	-	C
A	u		+										+			2	0	2
B		u		-			+									1	1	2
C			u			+										1	2	3
D				u			+	+								2	0	2
E					u			-								2	1	3
F						u								+		2	2	4
G							u	⊖								2	1	3
H								u	⊖				+			2	1	3
I									u				+	+		2	1	3
J										u				+		1	1	2
K											u		+			2	0	2
L												u				1	0	1
M													u	+		2	1	3
N														u		2	1	3
O															u	0	0	0
+	2	2	3	0	1	1	2	1	3	1	0	1	3	4	0	u		
-	4	2	1	1	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0		u	
C	6	4	4	1	1	1	3	4	3	1	0	1	3	4	0			u

Obrázek 17 - Terčový diagram pozitivní (dílní šetření), 63.MŠ

Obrázek 18 - Terčový diagram negativní (dílní šetření), 63.MŠ

Sociometrické statusy jsou přiděleny v shrnující tabulce následující kapitoly.

3.4.3 VÝSLEDKY DÍLČÍHO ŠETŘENÍ – SROVNÁNÍ S MABC

Výsledky dílčího sociometrického šetření a přidělené sociální statusy podle předchozích grafických obrázků neuspořádaných matic a terčových diagramů jsou zaznamenány do souhrnných tabulek vedle výsledků MABC testu a výsledků hlavního sociometrického šetření tak, aby byla přehledná jednotlivá pořadí umístění testovaných jedinců.

Pro výpočet koeficientu závislosti, který je uveden vždy pod tabulkou, jsem použila stejný postup, stejně jako u přidělení číselného pořadí jednotlivým sociometrickým statusům.

Vysvětlivky k následujícím tabulkám:

- *Přátel K/C* - záznam soc. měření otázky č. 1 : počet získaných kladných voleb X z počtu maximálně získaných kladných pro tento kolektiv
- *Olymp K/C* - záznam soc. měření otázky č. 2 : počet získaných kladných voleb X z počtu maximálně získaných kladných pro tento kolektiv
- *Přátel Z/C* - záznam soc. měření otázky č. 1 : počet získaných záporných (negativních) voleb X z počtu maximálně získaných negativních pro tento kolektiv
- *Olymp Z/C* - záznam soc. měření otázky č. 1 : počet získaných záporných (negativních) voleb X z počtu maximálně získaných negativních pro tento kolektiv
- *červenou barvou* jsou v tabulkách označena nová data, jimiž jsou sumarizace výsledků měření otázky č. 2

Tabulka 14 - Srovnání všech šetření 64.MŠ, 7.třída

jméno testovaného	sestupné pořadí MABC	celkový percentil	Přátel K/C	Olymp K/C	Přátel Z/C	Olymp Z/C	sociometrický status
Amirka	1.	99	4 X 4	2 X 5	0 X 9		vysoký/vyšší
Pavel (Pája)	2.	95	4 X 4	2 X 5	2 X 9	3 X 5	vyšší/rozštěpený
Michal	2.	95	2 X 4	2 X 5	0 X 9		vyšší/ vyšší
Kateřina	3.	95	1 X 4		2 X 9		opomenutý
Vojta	4.	91	3 X 4		0 X 9	3 X 5	vyšší/nízký
Natálka	4.	91	0 X 4		0 X 9		opomenutý/opomen
Honzík	5.	91	3 X 4		0 X 9		vyšší/opomenutý
Danuška	6.	91	0 X 4		0 X 9		opomenutý/opom
Lucie	7.	84	4 X 4	2 X 5	0 X 9		vysoký/vyšší
Vašík	8.	75	1 X 4	2 X 5	0 X 9		vyšší
Eliška	9.	63	2 X 4	3 X 5	0 X 9		vysoký
Máša (Marya)	10.	50	1 X 4	2 X 5	0 X 9		vyšší
David L.	10.	50	1 X 4		3 X 9	5 X 5	nižší/odmítaný
Klárka	11.	37	4 X 4	2 X 5	0 X 9		vysoký/vyšší
Linda	12.	37	0 X 4		0 X 9		opomenutý/opom.
Robin	13.	25	1 X 4	2 X 5	2 X 9	3 X 5	rozštěpený
David D.	14.	16	1 X 4	5 X 5	1 X 9		vysoký
Andrej	15.	9	1 X 4		9 X 9	3 X 5	odmítaný/odmítaný
Filip	16.	9	0 X 4		0 X 9		opomenutý/opomen

Korelace pro skupinu 64. MŠ, 7. třída:

(přátelství/s ohledem na motorické dovednosti) 0,52703/0,049843

Pořadí sociometrických statusů se u některých jedinců změnila až o 4 pozice směrem dolů a u jiných až o dvě pozice směrem nahoru. Tyto změny způsobily zřetelnou změnu koeficientu. Jeho hodnota je nyní daleko nižší, což znamená, že vzájemné hodnocení dětí podle motorických schopností a dovedností neodpovídá jejich skutečnému stavu zjištěnému baterií MABC.

Tabulka 15 - Srovnání všech šetření 64.MŠ, 4.třída

jméno	sestupné pořadí MABC2	celkový percentil	Přátel K/C	Olymp K/C	Přátel Z/C	Olymp Z/C	sociometrický status
Kačka S.	1.	99	4 X 6	1 X 6	0 X 15	1 X 7	Vysoký
Míša	2.	95	2 X 6	2 X 6	0 X 15		vyšší
Vojta	3.	95	1 X 6	3 X 6	1 X 15	4 X 7	Rozštěpený
Barča H.	4.	91	2 X 6	1 X 6	2 X 15		
Kryštof	4.	91	1 X 6	3 X 6	1 X 15	1 X 7	vyšší
Jasmína	5.	91	3 X 6	2 X 6	0 X 15		Vyšší/vyšší
Kačka K.	6.	91	0 X 6	1 X 6	0 X 15	1 X 7	Opomenutý
Karolína	7.	84	4 X 6	4 X 6	1 X 15		vysoký/vysoký
Barča B.	8.	84	3 X 6	1 X 6	0 X 15		Vyšší
Honzík S.	9.	75	2 X 6	1 X 6	5 X 15	3 X 7	Nižší/nížší
Honzík K.	9.	75	0 X 6		2 X 15	2 X 7	nižší/nížší
Kristýna	10.	75	0 X 6		1 X 15	2 X 7	nižší
Šimon	11.	63	1 X 6	2 X 6	0 X 15	1 X 7	
Kubík	12.	50	0 X 6		0 X 15	1 X 7	opomenutý
Vašík	12.	50	6 X 6	6 X 6	1 X 15		vysoký/vysoký
Filip	13.	50	2 X 6	3 X 6	1 X 15	1 X 7	vyšší
Michalka	14.	50	2 X 6	1 X 6	0 X 15	1 X 7	
Natálka	15.	25	1 X 6	3 X 6	3 X 15	2 X 7	nižší
Jírka	16.	16	1 X 6	2 X 6	15 X 15	4 X 7	odmítaný/nížší
Tomáš	17.	16	2 X 6	1 X 6	0 X 15	2 X 7	
Annička	18.	9	2 X 6	2 X 6	0 X 15		vyšší
Adrian	19.	5	0 X 6		7 X 15	7 X 7	nízký/odmít.

Korelace pro skupinu:(přátelství/s ohledem na motorické dovednosti) 0,49209/ 0,279475

I v této třídě je výsledný koeficient nižší a po srovnání získaných statusů jednotlivých dětí zjistíme, že je to dáno větším množstvím vzájemných kladných voleb a tím i získáním průměrně o jednu pozici lepších sociálních statusů. Toto sociálně kladné klima je v tomto případě v neprospěch měřené závislosti.

Tabulka 16 - Srovnání všech šetření 63.MŠ

jméno	sestupné pořadí MABC2	celkový percentil	Přátel K/C	Olymp K/C	Přátel Z/C	Olymp Z/C	sociometrický status
Eliška Š.	1.	95	2 X 5	3 X 4	0 X 4		vyšší/vysoký
Eliška M.	2.	91	2 X 5	3 X 4	1 X 4		vyšší/vysoký
Tomáš M.	3.	84	0 X 5		0 X 4	1 X 4	opomenutý
Jana	4.	84	1 X 5	1 X 4	0 X 4		
Honzík K.	5.	75	1 X 5	3 X 4	0 X 4	1 X 4	vyšší
Tomáš E.	6.	63	1 X 5	2 X 4	1 X 4	4 X 4	nižší
Kája	7.	63	1 X 5		0 X 4		opomenutý
Dominik	8.	63	1 X 5		0 X 4		opomenutý
Linda	9.	50	4 X 5	4 X 4	0 X 4		vysoký/vysoký
Adrian	10.	37	1 X 5	2 X 4	1 X 4	1 X 4	
Klárka	11.	37	1 X 5	1 X 4	2 X 4		nižší
Vojta	12.	25	1 X 5	1 X 4	0 X 4		
Tomáš H.	13.	25	5 X 5	2 X 4	3 X 4	2 X 4	rozštěpený/rozštěpený
Adam	14.	9	0 X 5		4 X 4	3 X 4	odmítaný/odmítaný
Nikola	15.	5	0 X 5		0 X 4		izolovaný/izolovaný

Korelace pro skupinu: (přátelství / s ohledem na motorické dovednosti) 0,61859 / 0,653775

Nadpoloviční koeficient závislosti u této poslední sledované skupiny (63.MŠ) a podobné nebo shodné sociometrické statusy a počty získaných voleb dokazují, že děti pravděpodobně činily podobné volby jako u předchozí otázky a to může mít několik příčin. Buď děti volily na základě přátelských vztahů, nebo se jejich mínění o motorických schopnostech svých vrstevníků shoduje s jejich osobními vazbami a v některých případech (první dvě pozice) dokonce potvrzují skutečný stav motorického vývoje.

Celková korelace pro všechny testované:

(přátelství / s ohledem na motorické dovednosti) 0,528885/ 0,294274422

Celkový stav koeficientu je výrazně nižší a neprokazuje žádnou statisticky prokazatelnou míru závislosti. Děti tedy, alespoň v tomto vzorku, nejsou schopny

objektivně hodnotit pouze jednu stránku osobnosti svého vrstevníka nezávisle na svých osobních sympatiích a antipatiích.

Pro potvrzení této teorie by však bylo nutné učinit takovýto empirický výzkum v daleko širším rozsahu.

4 ZÁVĚR

Cílem práce bylo srovnání dvou vývojových stránek dítěte předškolního věku a zdokumentovat a číselně vyjádřit tento vztah.

Podrobnou analýzou výsledků sociometrického šetření, přidělením sociometrických statusů a posazením těchto statusů na pomyslný řebřík prestiže od nejvyššího k nejnižšímu, získaly tyto statusy pořadové ohodnocení, které mi umožnilo jejich srovnání s hodnocením motorického vývojového stupně testové baterie MABC u týchž jedinců.

Matematické srovnání závislosti těchto pořadí prokázalo, koeficientem 0,523374 (0 = absolutní rozdíl, 1 = shoda), běžnou závislost mezi stupněm koordinačního vývoje a postavením jedince předškolního věku ve společnosti, v našem případě mateřské školy.

Tímto výsledkem se podařilo potvrdit hypotézu, že přestože jsou děti v tomto vývojovém období přirozeně přátelské a pro-sociální, tvoří přátelské vztahy ne zcela náhodně. Jejich postavení ve společnosti vrstevníků je ovlivněno různými činiteli, mimo jiné i stupněm jejich koordinačního vývoje, tj. mírou schopností a dovedností v oblasti manuální zručnosti, koordinace a hrubé motoriky. Tento vztah platí samozřejmě i obráceně, kdy stupeň jejich koordinačního vývoje je do určité míry ovlivněn mírou a kvalitou jejich socializace ve společnosti.

Testovací vzorek jednotlivých skupin a jedinců nebyl vzhledem k náročnosti obou testů příliš velký, nelze tedy vyvodit plošný závěr.

Doplňující sociometrické šetření prokázalo velmi nízkou hodnotu koeficientu závislosti na výsledcích MABC testů, což prokazuje, že volba (myšleno v kontextu sociometrického šetření) předškolních dětí cíleně podle motorických schopností a dovedností neodpovídá skutečnému stavu stupně koordinačního vývoje voleného jedince. Děti tedy zřejmě nedovedou hodnotit vrstevníka pouze na základě jednoho kritéria jeho osobnosti, nejsou schopny zaměřit se na konkrétní oblast motoriky dítěte, ale hodnocení provádí s převahou sympatií a antipatií, v nichž instinktivně vnímají kromě motorických i ostatní psychické a psychosociální faktory.

Nabízí se otázka, zda v sociometrickém šetření doplněním doplňujícího dotazu „Proč volba právě tohoto spolužáka?“ by upřesnila, zda jsou děti předškolního věku schopny formulovat své odůvodnění a vyzdvihnout vlastnosti na svých spolužácích jim sympatické a antipatické. Mohli bychom touto odpovědí získat hledanou informaci o tom, zda samotné děti jsou si vědomé vztahu socializace a stupně vývoje koordinace.

Také bych jako možné pokračování této bakalářské práce doporučila porovnání MABC testů včetně kvalitativního hodnocení, návrhu na intervenci a jeho plnění, se sociometrickým testem u vybrané skupiny na začátku školního roku a zopakování téhož na konci školního roku. Výsledky takto opakovaného testování by mohly prokázat skutečnou interakci těchto složek.

Využití navzájem srovnávacích testů MABC a sociometrie vidím také při rozhodování o zralosti na školní docházku, kde socializace dítěte v novém kolektivu a motorické schopnosti dítěte nabývají nový rozměr.

5 RESUMÉ

Moje bakalářská práce se orientuje na výzkum vztahu mezi postavením jedince ve skupině a stupněm vývoje koordinace u dětí předškolního věku. Cílem práce je měřitelně prezentovat tento vztah, a to pomocí testových baterií hodnotících dvě různé stránky osobnosti dítěte během jednoho vývojového stádia.

Věkovou hranicí testovaného vzorku dětí jsou poslední dva roky vývojové fáze nazývané předškolní období. Právě toto období je hraniční a vyrovnaný motorický vývoj a sociální sounáležitost jsou dobrým předpokladem pro úspěšný vstup do dalšího vývojového období, kterým je mladší školní věk a s ním, samozřejmě, vstup do základní školní docházky.

Vzhledem k cíli své práce jsem zvolila pro výzkum „postavení jedince ve skupině“ specifickou metodu sociální psychologie, kterou je sociometrie a pro měřitelnost koordinačních schopností dítěte testovou baterii Movement Assessment Battery for Children, jejíž oddíl je vyvinut pro děti v právě tomto vývojovém období.

Výsledky obou testových metod jsem analyzovala, navzájem porovнала a na základě získaných dat rozvinula diskusi na téma interakce sociálního zařazení jedince ve skupině a jeho motorickými schopnostmi, konkrétně stupněm jeho koordinačního vývoje.

Jako testovací vzorek jsem zvolila tři třídy ve dvou různých plzeňských mateřských školách, jejichž složení bylo ze stoprocentní nebo více než dvoutřetinové části tvořeno právě pěti a šestiletými dětmi.

Výsledky práce ukazují, že závislost těchto dvou složek osobnosti se přiblížila těsně pod hranici zřetelné prokazatelnosti, lze tedy předpokládat, že nerovnoměrný vývoj jedné složky může ovlivnit i stupeň vývoje druhé složky.

Závěrem práce je přesvědčení, že pokud chceme přispět k bezproblémové socializaci dítěte, můžeme tak učinit mimo jiné i prostřednictvím podpory rozvoje jeho pohybových schopností a naopak pokud chceme podpořit rozvoj pohybových schopností, můžeme to učinit mimo jiné dobrou socializací dítěte ve společnosti.

Klíčová slova

předškolní věk, koordinace, socializace

RESUMÉ

My bachelor thesis focuses on the research of the relation in between the status of a person in a group and the degree of development of coordination among children in preschool age. The aim of the thesis is to present this relation in measurable manner, with a help of test batteries evaluating two different aspects of a personality of a child in one development phase.

The age limit of the tested group of children is set as last two years of the development phase called preschool period. This specific period plays a borderline role, and well-balanced motoric development and social belonging are a good premise for a successful entry to the consequent development phase, thus junior school age and the entry to primary school education.

With regard to the aim of my work I have chosen for the research „the status of a person in a group” a specific method of social psychology called sociometry and for the measurement of coordination abilities of children a test battery “Movement Assessment Battery for Children,” because one part of that battery was developed for children in this development phase.

I analyzed the results of both methods, compared them and on the basis of received data I developed a discussion on the subject of dependency in between social status of a person in a group and physical capabilities, more specifically the degree of the development of coordination.

As a test sample I have chosen three classes in two different preschools in Pilsen, 100% or 2/3 of the sample were five and six years old children.

The results of my work show that the dependency in between those two elements of personality is palpable and provable by tests, so it is possible to assume that

unbalanced development of one aspect can affect the stage of development of the second one.

In the end of my work I voice a theory, that if we want to contribute to an unproblematic socialization of a child, we can do that among other things by supporting the development of locomotive abilities and vice versa if we want to support the development of locomotive abilities, we can do that among other things by good socialization of the child in the society.

Keywords:

preschool age, coordination, social status

6 SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

Tabulka 1 Souhrn zúčastněných MŠ, počet žáků, průměrný věk.....	11
Tabulka 2 - Sumarizace výsledků testu MABC 64.MŠ, 7.řída.....	23
Tabulka 3 - Sumarizace výsledků MABC testu 64.MŠ, 4.třída	24
Tabulka 4 - Sumarizace výsledků MABC testu 63.MŠ.....	25
Tabulka 5 - Seznam jmen účastníků s přiděleným abecedním označením	28
Tabulka 6 - Souhr voleb 64.MŠ, 7.třída.....	30
Tabulka 7 - Seznam jmen účastníků s přiděleným abecedním označením.....	31
Tabulka 8 - souhrn voleb, 64.MŠ, 4.třída	33
Tabulka 9 - Seznam jmen účastníků s přiděleným abecedním označením.....	34
Tabulka 10 - Souhrn voleb, 63.MŠ.....	36
Tabulka 11 - Porovnání MABC a sociometri, 64.MŠ, 7.třída	38
Tabulka 12 - Porovnání MABC a sociometrie, 64.MŠ, 4.třída	39
Tabulka 13 - Porovnání MABC a sociometrie, 63.MŠ.....	40
Tabulka 14 - Srovnání všech šetření 64.MŠ, 7.třída	50
Tabulka 15 - Srovnání všech šetření 64.MŠ, 4.třída	51
Tabulka 16 - Srovnání všech šetření 63.MŠ.....	52
Obrázek 1 - neuspořádaná matice 64.mš, 7.třída.....	27
Obrázek 2 - Terčový diagram pozitivní, 64.MŠ, 7.třída.....	28
Obrázek 3 - Terčový diagram negativní, 64.MŠ, 7.třída.....	29
Obrázek 4 - Neuspořádaná matice, 64.MŠ, 4.třída.....	31
Obrázek 5 - Terčový diagram pozitivní, 64.MŠ, 4.třída.....	32
Obrázek 6 - Terčový diagram negativní, 64. MŠ, 4.třída.....	32
Obrázek 7 - Neuspořádaná matice, 63.MŠ.....	34
Obrázek 8 - Terčový diagram pozitivní, 63.MŠ.....	35
Obrázek 9 - Terčový diagram negativní, 63.MŠ	35
Obrázek 10 - Neuspořádaná matice (dílní šetření), 64.MŠ, 7.třída	44
Obrázek 11 - Terčový diagram pozitivní, 64.MŠ, 7.třída.....	45

Obrázek 12 - Terčový diagram negativní (dílní šetření), 64.MŠ, 7.třída	45
Obrázek 13 - Neuspořádaná matice, 64.MŠ, 4.třída.....	46
Obrázek 14 - Terčový diagram pozitivní (dílní šetření), 64.MŠ, 4.třída	46
Obrázek 15 - Terčový diagram negativní (dílní šetření), 64.MŠ, 4.třída	47
Obrázek 16 - Neuspořádaná matice (dílní šetření), 63.MŠ.....	47
Obrázek 17 - Terčový diagram pozitivní (dílní šetření), 63.MŠ	48
Obrázek 18 - Terčový diagram negativní (dílní šetření), 63.MŠ.....	48

7 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Vyplněný testový záznamový arch MABC

Příloha č. 2 - Obrazová dokumentace MABC testů v MŠ

8 SEZNAM LITERATURY

- Allen, K. E., Marotz, L. R. (2005). *Přehled vývoje dítěte od prenatálního období do 8 let*. Praha: Portál, s r.o., 2005. ISBN 80-7367-055-0
- Bursová, M. (2005). *Kompenzační cvičení*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. ISBN 978-80-247-0948-2
- Bursová, M., Rubáš, K. (2006). *Základy teorie tělesných cvičení*. Plzeň: ZČU, 2006. ISBN 80-7082-822-6
- Compared With Healthy Siblings and Peers. *JOURNAL OF DEVELOPMENTAL AND BEHAVIORAL PEDIATRICS* 31 (1):35-40.
- D'Hondt, E;Deforche, B;De Bourdeaudhuij, I; Lenoir, M. 2009. *Relationship Between Motor Skill and Body Mass Index in 5-to10-Year-Old Children*. *ADAPTED PHYSICAL ACTIVITY QUARTERLY* 26(1):21-37.
- Fliers, EA; de Hoog, MLA; Franke, B; Faraone, SV; Rommelse, NNJ; Buitelaar, JK; Nijhuisvan der Sanden, MWG. 2010. *Actual Motor Performance and Self-Perceived Motor Competence in Children With Attention-Deficit Hyperactivity Disorder*
- Galloway, J. (2007). *Děti v kondici*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-2134-7
- Gillernová, I., Mertin, V. (2003). *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál, s r.o., 2003. ISBN 80-7178-799-X
- Helus, Z. (2007). *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1168-3
- Henderson, S. E., Sugden, D. A., Bernett, A. L. (2007). *Movement Assessment Battery for Children – 2*. London: Copyright. 978 0 749136 08 6, s. 194.
- Janoušek, J., kolektiv (1986). *Metody sociální psychologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1986. 46-00-38/1
- Koptíková, J. (2011). *Srovnání použití testu vývoje hrubé motoriky a Movement Assessment Battery u dětí předškolního věku*. Diplomová práce. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, pedagogická fakulta, 2011.
- Klindová, L., Rybářová, E. (1979). *Vývojová psychologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství n.p., 1979. 45-00-03/4
- Petrusek, M. (1969). *Sociometrie, teorie, metoda, techniky*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1969. 2845
- Schott, N; Alof, V; Hultsch, D; Meermann, D. 2007. *Physical fitness in children with developmental coordination disorder*. *RESEARCH QUARTERLY FOR EXERCISE AND SPORT* 78(5): 438-450.

Volfová, H., Kolovská, I. (2008). *Předškoláci v pohybu 1., 2.* Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. ISBN 978-80-247-2317-4

Vuijk, PJ; Hartman, E;Scherder, E;Visscher, C.2010. *Motor performance of children with mild intellectual disability and borderline intellectual functioning. JOURNAL OF INTELLECTUAL DISABILITY RESEARCH* 54:955-965, Part 11.

Zhu, YC;Wu, SK; Cairney, J.2011. *Obesity and motor coordination ability in Taiwanese children with and without developmental coordination disorder. RESEARCH IN DEVELOPMENTAL DISABILITIES* 32(2): 801-807.

Příloha č. 1

Movement Assessment Battery for Children - 2

Testový záznamový arch

Věková skupina 1 (3-6 let), zaměřeno na 5ti a 6ti leté

Datum testování:	5. 5. 2011	Sociometrie- graf:	
Školka/Třída	ČAMČ 7. třída Ve věži	Zkratka v grafu:	A
Jméno/Po		Preferovaná ruka (používaná ke psaní)	pravá
Přesný věk v době testování		Zkoušející	Zuzana Ziková

Označení aktivity	Název aktivity	První výsledky (nejlepší pokus)	Standardní výsledky
MZ 1	Sběr mincí – preferovaná ruka	14	14 / 12
	Sběr mincí – druhá ruka	20	
MZ 2	Navlékání korálků	29	15
MZ 3	Malování stezky	0	11

M, Ch1	Chytání plněného pytle	10	14
M, Ch2	Házení pytle na cíl	9	14

Rov 1	Rovnováha na jedné noze – lepší noha	30	13 / 14
	Rovnováha na jedné noze – druhá noha	30	
Rov 2	Chůze po špičkách	25	11
Rov 3	Skákání na podložkách	5	11

Celkový výsledek testu Součet standardních výsledků 8 položek:	102
---	-----

U aktivity Sběr mincí a Rovnováha na jedné noze si vyhledejte standardní výsledky pro jednotlivé končetiny, připočítejte je a vydělte 2. Je-li výsledek větší než 10, zaokrouhlete směrem nahoru; je-li nižší než 10, zaokrouhlete směrem dolů.

Výsledky ze tří dílčích složek

Manuální zručnost * MZ 1 + MZ 2 + MZ 3		
Dílčí výsledek:	38	Standardní výsledek: 15
		Percentil: 95

Manuální zručnost * M, Ch 1 + M, Ch 2		
Dílčí výsledek:	28	Standardní výsledek: 15
		Percentil: 95

Manuální zručnost * Rov 1 + Rov 2 + Rov 3		
Dílčí výsledek:	36	Standardní výsledek: 14
		Percentil: 91

* U každého bodu sečtete standardní výsledky jednotlivých aktivit.

Celkový výsledek testu	Standardní výsledek	Percentilová úroveň
102	14	99

Příloha č. 2

Fotodokumentace plnění testu MABC, 63. MŠ

MABC, chůze po špičkách

MABC, hod na cíl

MABC, navlékání korálků na čes

MABC, navlékání korálků na čes